

Plymouth, Pa., 17 Liepos.

Jeigu paklausti, ar gerai daro mūsų broliai, kad, pametę savo tėvynę Lietuvą, traukia į tolimą svetimszalį ir tenai apsigyvena, reikia atsakyti su paaiskinimu.

Mūsų tėvynė dar nėra taip tankiai apgyventa, kad joje būtų taip angšta, jog negali ma būtų protingam žmogui atrasti užsiėmimą ir uždirti dūnos kasnio. Ji nėra labai tirsztai apgyventa pagaliaus abelnai imant visus gyventojus be skyriaus tautų; bet, jeigu izmesti iš jos visus svetimus gaivalus, žydus, maskolius, vokiečius, lenkus ir kitus, tai jį bus pustuszčia ir joje kelis sykius daugiau lietuvių galėtų patilpti ir gyvenimą padaryti. Jeigu sziadien lietuviams sunku gyventi savo tėvynėje tai priežastis to yra nevien, kad maskoliai labai mus persekioja ir spaudžia, bet ir, jog į ją prisirinko ir vis dar spriaudžias perdaug visokių svetimtauczių, kurie iš mūsų brolių rankų plėszia visą tą, kas gali dūti skanesnį dūnos kasnį; jie mūsų žmones iš visų szalių, kaip kokios piktažolės, apsiauczia ir kaleja jūs, cziulpdami jų medegiszkas sultis. Tiegi svetimi gaivalai ir siurbikai mūsų brolių užkreczia jūs tankiai ir savo dvasia bei daro ant jų įtekme kaip dvasiszkušė, taip ir moraliszkušė dalykušė.

Mūsų tėvynė veda ir turi vesti ir smarkią ekonomiszką bei už buvį karę, ant pliaciaus kurios turi stoti su pasiszventimu, kantrybe ir drąsybe kožnas bei vienas lietuvis. Todėlgi tie lietuviai, kurie apleidžia savo tėvynę dėlto, kad joje sunku gyvenimą padaryti, yra panaszus kareiviams, nedaturėjusiems karės pliaciaus ir nemylintiems savo tėvynės. Prie tokių zinoma negalima priskaityti tų, kurie yra kartais priversti apleisti

savo tėvynę ne iš medegiszkos pusės, o taipgi ir tų, kurie apleidžia ją su mislia sugrįžimo. Toki tautiečiai paveidus yra kareiviams, kurie matydami, kad neturint atsakanczių ginklų ir įrankių, negalima bus stiprių prieszų pergaleti, vyksta į ten, kur tykias tą visą įgyti ir pargrįžus namo, pasekmingiau kariauti su savo tėvynės neprieteliais. Ant galo ir tūs nevisai galima kaltinti, kurie, apsigyvenę svetimijoje szalyjė, ne užmirsza ir savo senosios tėvynės Lietuvos, bet szelpia ją jau pinigiszkai, jau dvasiszkai. Kurie, gyvendami tarp svetimtauczių, pasilieka netik patys lietuviais žodžiu ir darbu, bet rupinas taipgi, kad tą lietuvystė, ta lietuviszka dvasia pereitų ant jų vaikų ir vaikų vaikų. Bet ant nelaimės mato jie su szirdgėla, kad visas jų patrijotizkumas ir stengimasi padaryti savo vaikus gerais lietuviais ne kaip neįstengs, jeigu nebus įsteigtos atsakanczios mokslainės. Ir iszties, žiurint iš szalies, į tokius amerikiszkus lietuviszkus ukėsus, rodos, kad jie yra panaszus vaisingiems medžiams, kurie, nors iszrauti ir perkelti į tolimą vietą, tacziaus nesza tūs paczius vaisius, ką ir tėvynėje budami; bet jų atželės tankiai tankiausiai jau visai kitaip iszrodo, jų lapai ir žėvė yra kitoki ir sultis kitokio skonio; todėl jau prieszais galima pasakyti, kad jų ir vaisiai bus visai kitoki, jeigu neatsiras maloningasskiepėtojas, kuris paėmęs žabelę nū tėvynės vaisingų medžių, neįskiepys joms. Kaip jauną medelį geriausiai skiepiti, taip ir jauniems vaikams įpilti tėvyniszką dvasią. Tai gana aiszkiai supranta tikri lietuviai Amerikos ukėšai ir paskutiniame laike ėmė stropiau rupintis, kad įkurti prie lietuviszkų parapijų tokias mokslaines, kuriose galima būtų

dūti vaikams nemažesnį apszvietimą, kaip kada publiszkose iszkalose ir įkvėpti lietuviszką dvasią. Berods lietuviszkų parapijinių mokslainių jau yra keletas ir jose mokina dudoriai mūsų vaikus; bet kas iš to, kad tankiai patys prapesoriai neturi nei supratimą apie mokslą, nei kibirsztelės tėvynės meilės bei patrijotizmo. Kaipgi galima tikėtis, kad jie dūtų mūsų vaikams tą, ką jie patys neturi. Numano tai visi prakilnesni lietuviai ir norėtų prie mokslainių turėti maždaug atsakanczius žmones, bet bėda, kad ant to reikia didelio kaszto, kurį mūsų amerikiečiams dar persunku paneszi. Matydami taip sunkų iszriszimą szito klausymo, gūd. lietuviszki kunijgai, ypacz g. k. P. Abromaitis, kaip pereitos nedėlios „Valtis“ pranesza, kuriems nemažiaus mūsų žmonių apszvietimas ir tautiszkumas rupi, ėmė sznekėti apie uždėjimą Amerikoje kliosztoriaus dėl lietuviszkų seserų miniszkų, kaip kada yra pas lenkus, vokiečius, airius ir kitus. Isztų kliosztorių galima busias pertraukti po kelis seseris prie lietuviszkų bažnycių ir jos galėsiąs mokinti lietuviszkus vaikus.

Tris seseris esą daug lengviaus užlaikyti, ne kaip vieną apszviestą propesorių, nės miniszkos galią nėra iš paczių aukų pragyventi. Szitą užmanymą gali mūsų geradėjai įvykdinti, bet ar jis būtų atsakantis dėl dabartinio laiko ir aplinkybių, paliekam netikt Amerikos, bet ir Eurōpos mūsų apszviestunams ant apsvarstymo.

Tadgi tikt tie sunkiai nusideda priesz tėvynę, kurie apleidę ją, yra numirę dėl jos savo darbūse.

Pabaiga p. Dr. Szliupo iszpažinimo priesz sudą.

Teisd. Jeigu tamsta pub-

liszkoje iszkaloje Shenandoah'e nieko apie Dievą ir apie kitą ką tokį nemokinai, dėlko tamstai miesto iszkalos perdėtiniai buvo užgynę mokinti joje?

Szliup. Neteisybė, pavelykite man iszaiszkinti, kaip buvo. Kunigas Demskis mokino iszkaloje vakarais keletą vyrų lietuvių. Asz nuėjau sykj pažiurėti, ką jis jūs mokina. Atradau mokinant aritmetikos ir angliszikai ir lietuviszkai A. B. C. Tarp Demskio mokytinių rados lietuviai nelankę mokslainės, koki yra p. Radzevyczius ir Ražas, kurie manę apskundė (prie to ypacz prisidėjo p. O'Hara) iszkalos perdėtiniais, kad asz mokinu iszkaloje atėjizmo [bedievystės] ir anarchizmo. Asz nuėjau pas iszkalos perdėtinus, kurie manę klausinėjo, ką asz buvau iszkaloje ir ar mokinau apie bedievystę ir t. t. Iszkalos perdėtiniai atrado, kad manę neteisingsai apskusta ir asz apgarsinau Shenandoah'e angliszkame laikrasztyje „Herald“, kad tie [mano skundikai] gūdotini vyrai, prakilnus ukėšai ir prakilnus vertelgos [biznieriai] yra taipgi prakilnus melagiai. O tai dalyko iszaiszkinimas.

Teisd. Ar tamsta visai nemokinai iszkaloje?

Szliup. Asz niekadōs tenai nemokinau.

Teisd. Ar nelaike tamsta tenai praneszimų?

Szliup. Ne, pone, publiszkoje iszkaloje tai nebuvo; tai melagystė.

Teisd. Nemokinai tamsta tenai nei vakarais?

Szliup. Jeigu tamsta supranti per tai publiszkus praneszimus, tai taip, asz laikiau jūs per dvi žiemas.

Teisd. Ar nemokinai tamsta tenai bedievystės?

Szliup. Ne, pone, ne tokioje mislyje, kaip tamsta supranti.

Teisd. O kokiame suprati-
me mokiniai tamsta bedievys-
tės?

Szliup. Asz niekados ne-
mokiniau bedievystės.

Teisd. Kodėl tamsta sakei,
kad netokioje mislyje, kaip
mes žiurime ant bedievystės?

Szliup. Dėlto, kad tamsta
manę klausėi, ar asz tikiu taip,
kaip mano tautiečiai.

Teisd. Ar tamsta netiki
taip, kaip tamstos vienžemiai?

Szliup. Asz sakiau pirmiau,
kad asz netikiu į tūs paveiks-
lus, kurie yra patalpinti na-
mūse ir, sako, kad jie Dievą
perstatą.

Teisd. Ar tiesa, kad tams-
ta įėjė į jų bažnyčią laike
dievmaldystės su skrybėle?

Szliup. Ne, pone, niekados
savo gyvenime. Tai melas.
Kas taip sako, yra melagis.
Jie [prieszai] taip manę ap-
melūja dėlto, kad asz pame-
cziau katalikizką tikėjimą ir
kad padarėme Sausio mėnesy
je viesų protestą prieš mas-
kolizką carą ir Romos popie-
zių.

Teisd. Ar tiesa, kad tams-
ta pametei ir išsizadėjai viso-
kio tikėjimo [bažnyčios].

Szliup. Tai neteisybė, nės
asz lankau presbyterijonų baž-
nyčią, ką gali ir kiti paliu-
dyti.

* Teisd. Ar tamsta priėmė
presbyterijonų tikėjimą?

Szliup. Asz rupinūs pa-
žinti jį.

Teisd. Tai tamsta dar nei-
szmokai, nei priėmėi presby-
terijonų tikėjimą?

Szliup. To asz pats dar ne-
galiu pasakyti, nės labai sun-
ku yra tai aprėkūti.

Teisd. Ar tiesa, kad tams-
ta išsizadėjai valdžios, namų
teisybės ir t. t.?

Szliup. Niekados, pone.
Juk neturėčiau sziadien pro-
vos szitame korto [sudo name],
jeigu bucčiau išsizadėjęs su-
dų ir valdžios.

Teisd. Ar tamsta tiki į vi-
sagalinczią esybę?

Szliup. Asz esmi dievistas
[tikintis į Dievą].

Teisd. Ar tamsta tiki į vi-
sagalinczią esybę, kuri už ge-
rus darbus czia ant svieto ar-
ba po smerties apdovanos, o
už blogus nubaus?

Szliup. Man rodos, kad
asz ant to klausymo atsakiau
pirmiau, jog moralniai tikiu,
kad taip bus.

Teisd. Gal tamsta tiktai
tiki, jog, jei peržengsi gamtos
tiesas, busi nubautas? Ar
netaip?

Szliup. Jeigu asz perženg-
siu gamtos tiesas, busiu nu-
baustas ant sveikatos arba ant
kitko panaszaus. Asz galiu
numirti. Jeigu asz perženg-
siu szalies, vieszpatystės įsta-
tymus, galiu buti į kalinį pa-
sodintas ir t. t.

Teisd. Ar tiki, jog bus su-
laužymas gamtos įstatymų ir
busi nubautas, jeigu į kizi-
ranką į karsztą vandenį ir nu-
siplikysi?

Szliup. Tamsta pats nega-
li užginti, jeigu įkisztum savo
ranką į karsztą vandenį, jog
nenusiplikysi.

Teisd. Ar yra tamstos tike-
jimu, jeigu tamsta pasiprie-
szintum gamtai, tam savo Die-
vui, ar busi neatbutinai nu-
baustas?

Szliup. Asz nesakiau tams-
tai, kad gamta yra mano Die-
vas.

Teisd. Tamsta sakei, Die-
vas gamtoje?

Szliup. Taip, pone, asz sa-
kiau tamstai pirmiau, kad asz
gamtoje pažįstu Dievo esybę.
Tai yra visai kas kitas, kaip
tamsta sakei, kad gamta yra
mano Dievas. Tai yra visai
kitoniszkas daigtas.

Teisd. Gal buti, kad tai
tiktai dalis tamstos Dievo?

Szliup. Tai yra visai kito-
niszkas daigtas.

Teisd. Juk tamsta sakei,
kad ta syla, kuri apsireiszkia
gamtoje, yra Dievas?

Szliup. Asz sakiau, tams-
toms, pirmiau, kad asz tikiu

į syla gamtoje; į syla tverian-
czią; asz tikiu, į taip sakyti,
visazinanczią, tverianczią ir
visur esanczią syla.

Teisd. Ar nėra tai Dievas,
ką tamsta vadini gamtos syla?

Szliup. Asz negaliu tvir-
tinti, kad mano Dievas butų
skyrium nū gamtos.

Teisd. Tai Dievas, į kuri
tamsta tiki, susideda isz gam-
tiszku sylų?

Szliup. Gamtiszkos sylos
gali buti dalis Dievo.

Teisd. Ar tamsta tiki, kad
tos gamtiszkos sylos yra visa-
zinanczio ir visagalinczio Die-
vo darbu?

Szliup. Taip, pone, asz
misliju, tai yra mano tikėji-
mas.

Teisd. Mr. Brumm. *) Die-
vas, į kuri tamsta tiki, yra pro-
tingas Dievas?

Szliup. Isztieso taip, kitaip
negali buti.

Teisd. Tamsta buvai už-
klaustas, ar tiki, kad Dievas
yra padarytas ant žmogaus pa-
veikslo. Tamsta pirmiau tvir-
tinai, kad Dievo dalis yra
žmoguje, o žmogaus Dieve?

Szliup. Taip, pone.

Teisd. Ar tiesa, kad žmo-
gaus paveikslas yra Dievo, o
Dievas žmogaus?

Szliup. Isztieso taip.

Teisd. Ką tamsta supran-
ti, kad sakai, kad žmogus nėra
padarytas ant Dievo pa-
veikslo? Bene, jog jis neturi
kuno ir kraujo?

Szliup. Taip, pone, isztik-
ro.

Teisd. Su barzda, plaukais,
rankomis ir kojomis?

Szliup. Taip sakiau pir-
miau.

Teisd. Ar paveidumas
Dievo ir žmogaus paveikslų
yra dvasiszkas?

Szliup. Taip, pone.

Teisd. Tamsta buvai klaus-
tas, bene esi anarchistu. Tai
neteisybė, nės tamsta tiki į

*) Iki sziol klausinėjo Mr. White-
house, Szliupo prieszinikas, Mr
Brumm jo užtarėjas R.

įstatymus ir valdžią?

Szliup. Be abejonės taip.

Teisd. Ir, jog szaltiniu į-
statymų ir valdžios turi buti
žmonės?

Szliup. Taip, pone; tai
mano tikėjimas.

Teisd. Ir, jei kas blogo
randasi įstatymūse ir valdžio-
je, privalo buti pataisyta įsta-
tymiszku budu?

Szliup. Taip, pone.

Teisd. Bet ne terionėmis?

Szliup. Ne, pone.

Teisd. Ne annihilizmu?

Szliup. Ne, pone.

Teisd. Nei nihilizmu?

Szliup. Ne, pone.

Teisd. Nei komunizmu?

Szliup. Ne, pone.

Teisd. Nei jokia syla priesz
valdžias ir surėdymus, kaip
kada dabar yra?

Szliup. Taip, pone.

Teisd. Ir kad valdžios ne-
valia kitaip numesti, kaip tik-
tai įstatymiszku keliu?

Szliup. Taip, pone.

Teisd. Kurią žmonės tei-
singai ir priderincziai iszrinko?

Szliup. Taip, pone.

Teisd. Tamsta turi didelę
pagūdonoę ir pagarbą dėl Su-
vienytų Valstijų valdžios, ar
netiesa?

Szliup. Asz nebucčiau at-
plaukęs per Atlantiką, jeigu
nebucčiau žinojęs, jog czia liū-
sybė yra.

Teisd. Pasakyk, ar tamsta
neturi didelės pagūdonoės ir
pagarbos dėl czionykszczių
institucijų?

Szliup. Taip, pone, asz pa-
galiau mokinau savo vienže-
mius imti nū jų paveizdą kiek-
viename pažvalgyje.

Teisd. Ar tamsta mokini
jūs to visados prie progos?

Szliup. Taip, pone, ypacz
publiszkose iszkalose.

Teisd. Ar tamsta tiki į isz-
auklejimą?

Szliup. Be abejonės.

Teisd. Ar tamsta veliji jo
ir pritari jam?

Szliup. Asz linkėčiau ma-
tyti kiekvieną neapszviestą

žmogų einanti į iszkalą.

Teisd. Whitehouse. Jis klausė, apart anarchizmo ir tamstos tikėjimiskų pažvalgų, taipogi ir apie tamstos nihilizmą. Tamsta sakei, jog nesi nihilistas?

Szliup. Ne, pone.

Teisd. Ar nepakilo visi nesutikimai tamstos su savo žmonėmis dėlto, jog tamsta esi nihilistas?

Szliup. Mano nesutikimai su savo žmonėmis pakilo dėlto, kad asz pamečiau katalikizką tikėjimą ir kitam kam to negaliu prirasztyti.

Teisd. Ar netiesa, kad tie žmonės [suprask lietuviai] daugelio vietose užmetinėja tamstai, kad skelbi nihilizmą.

Szliup. Nesuprantu gerai, ką p. Whitehouse szneki apie mane.

Teisd. Ar netiesa, kad tamsta pirmą sykį pametė dėlto Shenandoah, jog neradai pasekėjų savo anarchistiskūse stengimūse ir savo tikėjimiskūse saprotavimūse?

Szliup. Ne, pone, tai melas. Asz palikau Shenandoah dėlto, jog norėjau įstoti į Baltimores kolegiją. Asz mokinaus daktarystės Marylando universitete.

Teisd. Brumm. Buvai prisiegtųjų klausas ar tamsta neturi palinkimą prie sugriovimų bažnyčių. Sząniszškai pasakyk ar jauti savyje tokios mencės norą?

Szliup. Asz nemislįju, asz visados užtariau bažnyčias, kad jos nebutų sugriautos bei isznaikintos.

Teisd. Ar tamsta esi priešingas bažnyčioms dėlto, kad jos bažnyčios?

Szliup. Asz esmi priešingas toms bažnyčioms, kurias statos tarp mūsų žmonių su dideliais kasztais. Tam asz esmi priešingas.

Teisd. Kas *) yra pamatu tamstos tikėjimo?

Szliup. Pamatu mano ti-

*) Ozia yra sutrumpinta.

kėjimo yra biblijos zodziai „Garbink Dievą tavo dvasioje ir teisybeje“.

Teisd. Tai yra tai, į ką tamsta tiki?

Szliup. Taip, pone; asz negaliu dabar pasakyti, kame tai randas, bet man rodos, kad Naujame Testamente.

Teisd. Ar turi tamsta vaikus?

Szliup. Taip, pone, asz turiu tris.

Teisd. Ar tamsta siunti jūsi bažnyčią ir į nedėlinę moksleinę?

Szliup. Taip. asz siuncziu savo vaikus į bažnyčią ir į nedėlinę iszkalą.

Teisd. Ar tamsta savo vaikus apkriksztijai?

Szliup. Taip, pone, tai padariau.

Teisd. p. Whitehouse. Ar tamsta tiki, kad Kristus buvo sunus Dievo?

Szliup. Asz pripažistu Kristuje žmogiską naturą.

Teisd. Ar atsakei ant mano klausymo?

Szliup. Asz nemislįju, kad galėčiau kitaip atsakyti.

Teisd. Ar tamsta tiki, kad Kristus buvo žmogaus sunus, seniai apsakytas szventūse rasztūse, siūsta dėl svieto atpirkimio?

Szliup. Taip, pone asz neabejoju, szventas rasztas sako, kad jis yra Dievo sunus.

Teisd. Asz neklausiu tamstos, ar taip, szventas rasztas raszo, bet asz klausiu tamstos, ar tamsta tiki, kad jis yra isztikro Dievo sunus, gimęs isz Panos Marijos?

Szliup. Asz negaliu pasakyti, asz nežinau.

Teisd. Tai tamsta netiki į tai, ką tamsta nežinai?

Szliup. Asz mislįju, per nekuri laiką galiu tikėti į tulus dalykus, kurių asz nežinau, bet visados asz jieszkau darodymo.

Teisd. Ar tamsta tiki į szventus rasztus, kurie yra įvairiose bažnyčiose?

Szliup. Asz žinau, kad yra szventi rasztai.

Teisd. Asz tamstos neklausiu tai, tamsta esi gana mokytas vyras tai žinoti. Asz klausiu, ar tamsta tiki į tūs szventus rasztus?

Szliup. Be abejonės asz jiems pripažistu istoriskus faktus.

Teisd. Ar szventi rasztai yra įkvėpti?

Szliup. Kas link to, asz nežinau, ar szventi rasztai įkvėpti ar ne.

Teisd. Ar tamsta tiki, kad jie yra neįkvėpti?

Szliup. Asz nežinau ar szventi rasztai yra įkvėpti ar ne.

Teisd. Ar tamsta negali mums pasakyti, kad tiki, jog jie yra. Isz pacijų rasztų ir isz to, ką tamsta patsai skaitė, ar tamsta tiki, jog jie yra įkvėpti, parasztyti pagal dieviszką norą ir apreiszkimą?

Szliup. Asz pasakysiu tamstai aiskiai, visai aiskiai, asz mislįju, kad biblija yra darbu, [literatura] zydiszkos giminės, taip pat kaip mes kad turime angliską literaturą ir kiekviena tauta turi savo locną literaturą.

Teisd. Tai viskas, ką tamsta turėjai atsakyti ant klausymo?

Szliup. Taip, pone, tai viskas, ką turėjau pasakyti.

Teisd. Kad taip, tai tamsta netiki, kad Kristus buvo Dievo sunus, siunstas ant svieto, pagal szvento raszto apraszimą, ir pagal szventą rasztą ar nebuvo veidmainystė dėl apgavimo žmonių kriksztas tamstos vaikų krikszczioniszkoje bažnyčioje?

Szliup. Jeigu mes atidarysime bibliją ir paziurėsime į ją, asz tamstai parodysiu į ką asz tikiu, o į ką ne.

Teisd. Ar yra tenai dalis į kurias tamsta tiki ir yra dalis, į kurias netiki?

Szliup. Tenai yra tulos daly, į kurias tikiu ir tulos, į

kurias ne. Asz malonėčiau tamstos paklausti, ar asz čia esmi, idant mane egzaminavotų isz mano tikėjimiskų paziurų arba, idant perkratytų mano provą?

Sudas. Be abejonės reikia turėti tikėjimą, idant būtų atsakančiu liudytojum.

Szliup. Asz mislįju, kad asz turiu tulą tikėjimą. Asz nesmi žmogus be tikėjimo.

Teisd. Kaip seniai tamsta pametei katalikizką tikėjimą?

Szliup. Mes padarėme 24 ar 26 Sausio mėnesio atvirą protestą. Asz negaliu pasakyti ar tai buvo 24 ar 26 Sausio szių metų, kada mes padarėme atvirą protestą prieš popiežiską bažnyčią.

Teisd. Ar tai atsitiko pirm krikszto tamstos vaiko ar po krikszto?

Szliup. Tai buvo pirm to.

Teisd. Katalikizkoje bažnyčioje?

Szliup. Asz nesziau savo vaiką į katalikizką bažnyčią. Kunigas Demskis tai padarė.

Teisd. Ar tamsta neneszei kudikio į katalikizką bažnyčią?

Szliup. Jis buvo mano namūse kriksztytas.

Teisd. Buvo tai su tamstos pavelijimu?

Szliup. Taip pone, tai buvo su mano privelijimu.

Teisd. Ar tamsta atsiskyrei nū katalikizkos bažnyčios tada, kada tamstos vaikas buvo apkriksztytas?

Szliup. Taip, pone; asz tai padariau dėlto, kad mano paziuros visai nesutiko su ja; pavelykite man sakyti dėlto, kad asz pamaciau, jog patys katalikizski kunigai, mūsų lietuviszki kunigai, netiki, ko žmones mokina. Jie lupa jiems kailius; lupimas nū žmonių kailių buvo priezastis dėlko asz pamečiau katalikizką bažnyčią.

Teisd. Pasakyk mums, dėlko sakei, kad tamstos vaikas buvo kriksztytas katalikizkoje?

je bažnyčioje?

Szliup. Asz taip nesakiau.

Teisd. Tūs savo iszaiszkimimus link nesupratimų kilusių su katalikiszka bažnyčia, bene dėlto tamsta darei, kad mus supainioti?

Szliup. Asz nepainiojau nei tamstų, ponai, ir nei kito.

Sudas. Klausymas yra apie szito žmogaus tikėjimą ir asz misliju, kad mes beklaudziodami, radome gana gerą antra iszėjimą [kelia].

Szliup. Sude, ar esmi asz antras Liuteras, kuris buvo statytas priesz Vormso Susirinkimą dėl iszsiteisinimo?

Sudas. Tai yra klausymas, ant kurio ne mano dalykas atsakyti.

Szliup. Vienok asz misliju, kad asz esmi antras Liuteras tarp lietuvių.

Sudas: — Gana toli įžvelgėme. Asz misliju, jog klausymas pereina ant pono Whitehouse apsiėmimo parodyti liudytojus tame, ką asz rupesdingai kvosziau, taipgi asz misliju, jog tai nėra tikra praktika sziaame laike, ir kadagi esu dabar pareikalauti nuspręsti link klausymo, ar liudytojas turi prisiekti, tai mano sąprotis yra, jog liudytojas prisiekęs, jog tiki į butybę vieno Dievo viską zinanczio ir tverianczio, jog bus moraliszka nubaustas arba isztiktas ateisiancziaame stovyje kitame sviete už kozną moraliszka pikta daigtą, padarytą tame, asz misliju, jog jis turi buti pritaikintu ir yra kompetentiszku (*pilnai tinkancziu*) ant prisaikinimo.

Isz Lietuvos.

— *Suvalky rėdyba.* Vienas isz gudiszku laikraszczių, nekantantas lėtu Lietuvos maskolinimusi, padūda rusifikatoriams kelias rodas, kaip galima paskubėti darbą rusifikacijos. Tarp kitko siūlo

pamėgiti „priversti paraszu“ Lietuvoje praktikavojanczius daktarus, kad kitaip nekalbės, kaip tik oficijaliszka, t. y. maskoliszka kalba. Jei kuris gydijtojas to neapsiimtų — uždrausti jam praktiką. Kaip ir kur kalbėti gudiszka — negalima suprasti — ar su tėvais, tankiausiai nė žodžio gudiszka nesuprantancziais (Lietuvoje gydijtojai lietuviai, lenkai ir žydai; gudą labai, labai kur retą rasi), ar tai su lietuviiais ligoniais, kurie tiek gali kalbėti rusiszka, kaip caras lietuviszka? Jei prigimta (lietuviszka) kalba taip kenkia, o praplatinimas tarp lietuvių maskoliszkos kalbos toks geistinas, tai da prie Muraszkos užmanymo ir asz pridėsiu vieną dideliai naudingą rodą, kuri tam jo užmanymui pridūs deszimtį sykių tiek vertės.

Ir taip: lietuvis, rengdamasis eit pas daktarą nesimokj maskoliszka kalbėti, o jei nemokėdamai gudiszka iszgirs daktarą ta kalba kalbantį, tai jam vis tiek, ar daktaras kalbės gudiszka, ar taip tik iszkiszęs lieziuvj veblėtų. Isz to nauda maskoliams ne kaszinkokia. Tai-gi, kad tas jų szaunus užmanymas nenuveitų ant szuns vūdegos, asz priduriu savo užmanymą: tegul visi gydijtojai mokinasi mimikos, tada galės gudiszka kalbėti ir tūm pacziu faktu atsakancziai rankomis ir kojomis skėsczioti; ligoniai girdės gudiszka kalbą, o isz skėscziomų supras, apie ką eina ir lengviaus pramoks gudiszka. Užmanymas, kaip man rodos, nemenkesnis už aną gudiszkam laikrasztyje pasirodziusj. Pon's Muraszka! sunaudok tu jį atsakancziai, kad ir jis dykai nežutų, kaip tiek kitų jusų užmanymų.

Uzsikabinau Muraszka visai be reikalo. Su priepaikiu da gali apie szį tą pasikalbėti, bet apie ką kalbėsi su visai

paiku. Man rodosi, kad visai nereikia darodineti, jog rusifikatoriai visai paiki, nė biskj ne gudresni už savo randą (rundą).

Kad maskolių valdzia yra paika, parodo jos pagražinimas tokio barbariszko paproczio, kaip duelius. Dueliai (vien tiktai tarp apicierių) yra dabar netik dalešti, bet nekuriuse atsikimuse priverstini. Jei paskrius apicierius unarą apicieriaus, tada apicierių roda nutaria, ar tą skriaudą galima pakajingu budu atlygti, ar ji yra tai zeminanti vertybę apicierių, kad tik ant dueliaus gali buti nuplauta. Jei apicierių roda pripazjįs, kad reikia duiliaus, vyriausybe tą patvirtjįs, tada apicieriai, nori ar nenori, turi stoti ant dueliaus, nės kitaip nestojantys už poros savaiczių tampa numestas nū apicieriaus. Žinia apie tai turi buti nusiųsta ministeriui vainos (karės), kursai apie tai dūda žinią carui. Mėklija, kad dueliai pakels „teisingą supratimą garbės tarp apicierių“ ir iszdirbs prakilnius jausmus“. Nežinau... bet man rodosi, kad barbarai ir barbariszka mas-

to .. Abelnai Maskolija pradeda grįzti prie senoviszku, anti-demokratiszku užvedimų. Negana ką prigvazino duelių, labai pazymiai yriasi prie to, kad iszaugsztjti ant kitų lūmą bajorus. Caras nori, sutverti tokią lūmą, ant kurios galėtų tvirtai pasiremti, dėlto ir nori iszaugsztjti bajorus, kurie zinodami, kad su iszvirtimu carizmo ir jie žemyn nusmuktų, dėlto iszvienu su caru laikytųsi.

Dideliai panėsi į teisybę, kad carui jau angszta, kaip raszo užrubeziniai laikraszcziai. Matyti ir tas teisybė, kaip tenais raszo, kad caras pradeda nepasitikėti nė ant savo ministerių... Nesmaigu „tėveliui-carui“. Nežino

tikrai, ar tą paczia valandėlę neiszlėks į padanges... be sparnų. Jau tik nedovanai (ne veltū) iszsirinko Jo Ciesoriszka didybė jenerolą-adjutantą Czereviną*) „dežurnu“, tai yra specijaliszka darbojancziu caro rezidencija (rumus) ir gelzkelj laike caro kelionės.

— Amerikoje visai nėdyvai, jei vyras pametęs paczia paima kitą, arba pati pabėgus nū vyro už kito isztekta. Bet pas mus, doroje Lietuvoje, toki atsitikimai beveik negirdėti. Dėlto labai toli nuvėjo garsas apie vieną tokį niekszą, kursai turėdamas paczia paimė sav kitą moterj. Apsipacziavo jis su viena Kalvarijoje ir pagyvenus szeszis metus toji numirė. Apsipacziavo su kita antrusy, kaipo naszlys, bet su tai pagyveno tik arti poros metų ir pametęs atėjo į Senapilę, susidarė neteisingus metrikus ir emė szliubą su trecziaja, nors da antroji pati buvo gyva. Be gyvenant su trecziaja paczia, dagirdo apie vietą jo gyvenimo antroji pati, davė žinią policijai ir nabagą suėmė, vienok pasisekė jam isz sargų rankų pabėgti. Pasivogė kokio mieszczionio kumelę ir atjojo į Keturvalakius (Vilka-viszkie pav.), kur jį pazinę dvarokai vieno dvaro suėmė. Dabar nabagas eis po sudu už prigavimą paczios ir už vagystę.

Toksai atsitikimas taip yra retas Lietuvoje, kad vargu kitą tokį rastum.

Netoli Senapilės pasiutęs szuva apriejo dvi karves, kurias, padukus, turėjo užmusciti. Tas patsai szuva įkando ir trimis žmonėmis, bet da tiems sulyg sziol nieko blogo neatsitiko.

Trakiszkių (Senapilės pavieto) Mauruko tarnaitė beskalbdama sziozelkoje dra-

*) Czeverinas jau pavarytas, o ant jo vietos kitas aprinktas R.

panas įsmuko į vadenį ir prigėrė.

Senapilės bažnyčioje deda murmulines grindis į vietą senųjų medinių. Pinigus dėjo visa parapija ir ukinikiai ir tarnai, kas po kiek išsitateko. Kiek da kasztų nedateks, kunijgai iš savęs sudės.

J. Vėžys.

Kartina (Kauno rėdyboje, Telszių pav.).

Kartinos miestelis yra gana senas, nės 1634 metų tapo pirmoje bažnyčia czionai pabudavota per kunigaikštį Mýkolą Sapięgą, meldžiant Žemaičių vyskupui Jurgiui Tiszkevycziai; kunigaikštis suteikė tai bažnyčiai 70 valakų ir 14 margų žemės ir nemaž pinigų užrasė jos kunigui (Žemaičių vyskupystėje). Kartina yra už dviejų mylių nū Prusų rubežiaus ir nū Plungės 24 viorstai. Tas miestelis gul ant upės Mini jos, kuri pavasarį ir rudenį didei užtvinsta ir daro žmonėms keleiviams nemaž vargo, nės per Miniją pas Kartiną dar nėra jokio tilto, taip kad pavasarį ir rudenį reikia su valtėmis keltis, toks kelimasi per gana didelę upę yra baisus, nės ta upė bėga didei sriauniai, o įtaisymai czionai yra slobni, taip kad vieną kartą besikeliant per upę nutruko linai (virvės) ir keletas žmogysčių prigėrė (nusken-do). Kartinos miestelis yra nedidelis ir apsiaustas iš visų pusių dideliais kalnais, kurie yra apaugę visokiais medžiais. Kitą kartą, matyti, tas kampas gana tirsztai apgyventas buvo, nės toki augšti kalnai buvo aremais, nės yra aiskiai matomos vietos, kur buvo dirvos, o sziądien jau riogso szimtmetiniai aržūlai ir nieks dar nepradeda jų kirsti. Vietos apie Kartiną yra baisiai puikios, nės graži upelė, dideli kalnai, daugybės įvairių medžių pridūda gražų pa-

veikslą keleiviui; dar didelei reikia nusidyvyti, kad czionai taip didelės daugybės laksztinгалų užsilaike. Rytmetį anksti czionai yra didelei smagu pasivaikszczioti, nės per kelis viorstus nū Kartinos yra didelis giedojimas laksztinгалų paminėje, taip man rodos, tas vietas czionai galima drašiai pavadinti „Žemaičių Szveicarija“. Pats miestelis Kartinos rudenį ir pavasarį yra gana szlapias, ale vienok dėl pėszeziųjų yra gražus takeliai iszgrįsti akmenais ir namai gyventojų padorus, žmonės gana prasiblaivę ir pusėtinai apszviesti. Nedaug yra tokių vietų, kaip Kartina, mūsų Lietuvoje, kur taip mažai tebutų žydų, nės czionai rodos ir deszimties szeimynų nebus, o ir toms yra sunku gyventi. Keturi žydai tur savo krautuves, karcemų yra taip pat keletas nū žydų užlaimomų. Palengvu norėjo žydai ir tą Kartinos miestelį į savo nagus sugriebti, nės nors czionai dar nėra didelės prekystės, ale ateitėje gal ji augsztai paszokti, nės per Kartiną eina didelis kelias nū Plungės ant Prusų. Žydeliams czionai nebuvo mat zadėta įleisti savo szaknis į žmonių gyvenimą ir suplėszyti jų medegisz kai ir dvasisz kai, nės jau antri metai, kaip užsidėjo czionai Lietuvos savo krautuve. Tas žmogelis nors isz pirmo ne su dideliu kapitulu pradėjo varyti prekystę, ale didelei greit pasisekė jam padidinti savo krautuve ir jis sziądien jau sprendžia savo turtą krautuveje mažų maziausiai ant 3000 rublių, o pelno jis turi kozną mėnesį daugiau, kaip 100 rublių. Visi žydai isz keturių krautuvių tiek nepelno, kiek jisai vienas. Žydai nū pradžių visokiais budais norėjo tą žmogelį nusmaukti, bet jiems tas viskas nepasisekė. Tas krominikas lietuvis visą tavorą traukia isz Klaipėdos

ir pažįsta gerai kupczystes dalykus. Taip pat Kartinoje du lietuviai valdo karcemas ir jiems eina viskas gerai. Tokį pasisekimą prekystėje reikia nevien gabumui tų žmogysčių priskaityti, ale ir aplinkinių žmonių supratimui. Matyti, kad jie czionai gerai savo padėjimą supranta ir eina prie savųjų, o ne prie žydų. Lai buna kartiniszių geras pasielgimas paveikslu dėl kitų lietuvių, kurie dar tebmiegti amžinu tamšybės miegu ir dūda savę žydams už nosies vadzioti.

Plungė (Kauno rėdybos).

Niekame, man rodos, visoje Lietuvoje nėra tokio miesto, taip apgyvento ir prisikimszusio žydų, kaip Plungė; czionai galima matyti visokius žydų vaizdus, jų įpatiszkus budus ir dėvėjimus, jų gudrumus ir blėdis padarytas žmonėms. Isz kokios jie priežasties czionai taip susigrudo, sunku pasakyti; gal buti, kad plungisz kiai ukinikai visoje apygardoje buvo pirma garsus savo linų iszdirbimais ir geras ukės padėjimas, o rasi jų trauke į czia mislis turėti gerą geszftą nū kunigaikszcio Oginskio, užimdami nū jo visokius urėdus. Kaip czia nebutų, bet Plungėje baisiai jų daug. Kas link kunigaikszcių Oginskių, jie visūmet nedideli žydų draugai buvo, tacziaus žydams pasisekė traukti daug naudos nū Oginskių, nės dar ir sziądien žydai valdo malonus, bravorus ir t. t. Plungė gal turėti apie 10,000 gyventojų, o czionai nėra dar nė vieno lietuviszko kromo ir karcemos, ir sunku czia lietuviui kovoti su tokia didele žydų daugybe, nės jie stengiasi visokiais budais neįleisti nei kokio lietuvio į savo tarpą. Tacziaus neilgai, rodos, jiems taip seksis su žemaičiai. Jau szią vasarą keta žemaičiai keletą kromų užde-

ti ir tokiu budu pradėti griauti tą žydiszką lizdą. Žmonės pradėjo trauktis į draugystes; jie nori szjmet jau ir banką taisyti. Kožnas sąnaris turės užmokėti atsakanczią sumą, isz kurios bus įtaisytos krautuves.

Szjmet ant mugės Plungėje buvo arkliai didei brangus nės isz priežasties pernai szieno neužaugimo, daug ukinijų sumazino galvijus, už vis avių szjmet mažai tėszeria; taip kuriam reikėjo szjmet pirkti arklius arba kitus gyvūlius, tam gana sunku buvo, nės už 100 rublių neperdaug buvo geras arklys. Grudai czionai truputį brangesni, kaip apie Telszius, nės už rugių purą mokėjo po 210 kap., avių puras 140 kap., bulvių puras 70 kap. Žeminiai javai apie Plungę nebrandus, ir žmonės sako, kad rugių pusė tiek busint, kaip pernai, o vasariniai taipgi prastai iszrodo. Isz priežasties nebuvimo žiemos, žmonės nesusivežė medžių už vis, kurje buvo pirkę isz valdzios miszkų. Daug turėjo blėdies, nės kurių buvo terminas lig Balandžio mėnesio, o jie nėspejo iszvežti medžių, tada paliko be nieko, nės parėjus terminui, valdzia nebleido vežti medžių.

Kadaginiszkis.

Kaip tik tai mūsų broliš prekybą uždeda, tai žydai isz visų sylų rupinasi, kaip jam dūbę pakasti. Sztai pons Kir. pirm kelių metų uždėjo Linkavoje, Panevėzio paviete, kromą, kuris jam sziaip taipėjo, taigi žydai nū seniai apmislijo, idant ji kaip norins į rasalą įvesti ir jie gali pasigirti, kad jiems tas nusidavė. Sztai įkalbejo jam, kad ans namus nupirktų, o paskui kad į tūs namus miravą sudzią įleistų. Pirma tie murų namai, kuriūse ir ans pats kromą turėjo, buvo dar aptieka ir szin-

kiaus, kurie gražų įėjimą davė, bet žydams įkalbėjus, kad miravą sudžia įleidus daug didesnis bus pinigų įėjimas, nės ant provų daug svieta suvažiūs ir bus didelis sujudėjimas, tada apsimokės jam pacziam ne tiktai kromą, bet ir szinkių turėti. Kaip tiktai ponas K. isz Joniszkių sudžia pas savę užprasžė, sudžia, ant to labai maloniai sutiko, nės netiktai gerą kvatierą už dyką (150 rublių ant metų) gavo, bet turi arti taipojau paczta ir telegrafą, apart to pons K. su sudžia kontraktu sulygo davinėti jam padvadas [furmanką] ant iszvažiamimo. Sako, arklių neturėdamas turės anūs samdyti ir davinėti. Ant namų isztaisymo vėl didelius pinigus padėjo, o vis tai mislydamas, kad szinkius jam dūs didelius pinigus. Dabar aptiekorius įsikraustė, sudžia yra, bet žinoma ne visi žmonės eina gerti į pono K. szinkių, eidami kūlabjausiai pas žydus. Sziokiu budu ponui K. ta rokunda labai prastai iszeina ir įskolas įpūlė. Eik su vėlniu obūliauti, pasiliksi be tarbos ir be obūlių!

— *Biržūse*, Panevėžio paviete, p. Karnauskis uždėjo dabar dėl gaspadoriszkių dalykų dirbtuvę. Dirbs ten geležinius plugus, akėczias, drapakus, taisys maszinas ir t. t. Apie savo dirbtuvę p. K. net vokiszkiūse Rygos laikraszkiūse pagarsino.

Sunku yra nū maskolystės atsikratyti, kad prie jos lietuviai su malone limpa (??R.) ir tai ne tiktai Lietuvoje, kur yra prie to priversti, bet ir Amerikoje (??R.), kur suvisai maskolių įtekmės nėra. Vieni priesz maskolius Amerikoje daro demonstracijas, o kiti už maskolius galvą deda. Sztai galime matyti daugel lietuviszkų gromatų isz Amerikos raszytų maskoliszkomis literomis, musėt todėl, kad

maskolių darbų teisybę pripažįsta ir myli anūs! — Mokytiniai gimnazistai vėl kūtančiausiai raszo namon gromatas maskoliszkai. Mat, kad maskoliszkas priezodis: Svikniomsia, sliubimsia *) iszsipildo. Liudnu ant szirdies darosi, kad mūsų tarpe yra toke tamsybė ir nėsipratimas! Isz vienos pusės rugojame ant maskolių prispaudimo ir szunybių, o isz antros pusės patys į jų rankas lendame, nelyginant kaip tos musės, ūdai, vabalai, žvirbliai, kurie naktį ant ugnies lekia, idant galą gauti arba sparnus nusvilinti.

Žaltys.

Isz Kitur.

— *Suvienytos Valstijos.*

— *Chicago, 13 Liepos.*

Tapo pakartas Prendergastas, nužudytojas Harrisono. Jo nubaudimas taip ilgai nusivilko dėlto, kad jis buvo apsimetęs kvailiu ir jo advokatai norėjo jį isztikro tokiu darodyti, bet nepasivedė.

— Didis geležinkelių darbinjū straikas, laike kurio didelės blėdys buvo padarytos, keliolika darbinjū užmuszta ir daugybė suzeista, pasibaigė. Tie szimtai tukstanczių darbinjū bandė draskymais ir plėszimais priversti savo darbo davėjus užganėdinti jų teisingus reikalavimus. Mislijo biedni darbinjū kai visas Valstijas papurtyti ir virszų įgauti. Bet ant nelaimės, visi iszszokimai ir visas jų kariszkušas priesz kapitalistus ir valdžią pasirodė dar persilpni, kaip reikiant nenubrendę. Balsas Clevelando ir kareivių szuviai jūs pergąsdino, atėmė drąsybę ir nulėidę nosis pasakė — gana broliai straikūti, daug nukentėjome ir dar daugiau nukentėsime, o ant galo nors ir gal-

*) Viens prie kito priprasime, pasimylėsime. Tai yra, kad kaip prie maskoliszkos kalbos pripras, tai ją apmyle.

vas padėsime, nieko nelaimėsime, nės esame dar persilpni, idant pergalėti tai, kas ant visos pasaulės vieszpatauja. Eikime prie darbo, stiprinkimės ir riszkimės drucziaus, kad atėjus geresnei progai galėtume mes savo pasiekti...

Straikieriai, nustoję straikūti, užima, kad nori, vėl savo senasias vietas.

— Straiko laike abelnos iszkados padaryta ant \$5,000,000 \$8,000,000.

— *Odessa, Maskolijoje 8 d. Liepos.* Maskoliszkas pasazieriszkas garlaivis „Vladimir“ plaukdamas Jūdosesimis juromis pagal Krimo krantus susidurė nakties laike su italijoniszku garlaiviu „Columbia“. „Vladimir“ perdurtas tūjaus skendo, tūm tarpu „Columbia“ tikt mažus pažeidimus apturėjo. Ant „Vladimiro“ buvo į 200 pasazierių ir, kadangi ta nelaimė atsitiko naktį, kelias deszimtys pasazierių tapo bemiegant užmuszta, o kiti isz iszgaščio szoko į vandeni ir tenai galą gavo. Isz viso toje nelaimoje prazuvo 100 žmonių, o beveik visi likusieji tapo įvairiai suzeisti.

— *Varszava, 11 d. Liepos.* Szimet 25 Balandžio m. buvo daug tenykszczių ūnkiszkių patrijotų apskūsta ir į kalinius sukiszta už tai, kad jie apvaikszczių szimtmetinį atminimą Kelinskio parengto sukilimo ir, 11 d. szio mėnesio 160 lenkiszkių nelaimingų patrijotų tapo apsudyti nū 2 iki 5 ant isztrėmimo į Siberiją.

Matyti, kad lenkai daugiau aukauja ant savo tautiszko aukuro, negu mes.

— *Petropilis, 14 d. Liepos.* Policija suėmė lenkiszkią studentą kaipo nihilistą, pas kurį atrado dinamito bombą. Po to tapo antras studentas su savo seseria suaresztavotas, pas kuriūs atrado nihilistiszkių

rasztus, su kurių pagelba atidengė placziai iszszakojusį prisiekimą ant caro nužudimo.

— *Petropilyje 14 d. szio mėnesio 171 ypatų apsirgo cholera, o 50 mirė.* Miesto choleriszkiūse ligonbucziūse randasi dabar 460 cholera serganczių žmonių.

— Caras mislijo szią vasarą didelius manevrus netoli nū miesto Smolensko padaryti, bet dabar, iszgirdęs, kad nihilistai buvo sutarę iszneszti namą, kuriame caras mislijo apsistoti, į padanges, pasakė, kad manevrų tenai nebebus.

— Kaip girdėti, caras, isz priezasties apšvedimo jo sunaus, dovanos dideliām skaitliui politikiszkių persizengėlių nubaudimus.

— *Žemės drebėjimas Turkijoje.* Jau 10 d. Liepos pajuto Konstantinopolies gyventojai tulą žemės drebėjimą, o 12, 13 ir 14 d. szio mėnesio taip pradėjo drebėti, kad netikt pacziame Konstantinopolyje ėmė namai griuti, žmonės ir gyvulius užmuszdami, bet ir jo apygardose, už kelių deszimtų mylių, pagaliaus pacziuje Mažoje Azijoje.

Mieste Konstantinopolyje į 10 namų tapo sugriauta, isz kurių labai didelis triobėsis, Bazaru vadinamas, griudamas septynes žmones užrausė. Priemiestyje Galata vadinamame griudami namai 10 žmonių užmuszė.

Miestelyje Stefano sugriuvo katalikiszka bažnyčia ir kliosztorius ir 10 žmonių griuvėsiai užrausė.

Miestelis Adabazar, netoli nū Konstantinopolio, visai nū žemės veido prapūlė.

Ant salos Prinkipo suiro cerkvė ir daugybė puikių namų.

Mieste Skutari vadinamame taip daug namų sugriuvo, kad siauresnės ulyczios tapo užverstos griuvėsiais nepereina-

mai; viena cerkvė ir pravoslauna seminarija subyrėjo, vieną popą užmūšė ir keletą sužeidė.

Daugelyje ir kitų vietų daugybė namų jau visai tapo suardyta, jau sugadyta. Ant kiek blėdies padaryta, dar nėra zinoma. Pradžiusių žmonių suskaito iksziol į 120.

Drebėjimas nū 14 d. Liepos perstojo.

Mūsų praeities ir dabartės paslaptys.

Tikrų atsitikimų apsakymas. paraszė Aleksandra Gužutis.

(Tąsa.)

XVI. ATMINIMAS 1863-Ų METŲ.

Ne vienas iš mūsų atmena tūs liudnus metus, o įvykimus tos baisios galdynės nunai dar jaučiame. Negalėdamas aprašyti visų smarkių atsitikimų 1863 metų noris anksčiau pelciūse išsaiskysiu tą baisų laiką. Pavasarį 1862 metų bažnyčiose Lietuvos prasidėjo giedojimas lenkiskų tėvyniskų giesmių, o vieną iš anų „Boże coś Polską“ „Dieve, kuris Lenkiją“ pirmą kartą išgirdau Kaune szv. Petro bažnyčioje. Išgirdau tą priešingą valdžiai garsą, szurpuliai paėmė ir permatymas liudnos ateitės suspaudė szirdį. Toliaus mažne visose bažnyčiose paveidus giedojimas prasidėjo, o kaip vyresnybė nedraudė to giedojimo, tai toks lengvas valdžios apsiėjimas apdrąsino neisžmingus žmones, kurie brido toliaus į prapultį.

Reikia zinoti, kad visą tą veikalą vedė žmonės, stovinti ant auksztesnio laipsnio, pažinimo, turtų ir apszvietos, ir jie tik galėjo zinoti, kur tie darbavimaisi žengia. Mažesnio stovio gyventojai bajorai ir valsezionys, nieko neisžmanydami, žiūrėjo lyg apsvaigę į tūs nepaprastus atsitikimus, klausdami vienas kito, kas iš

to bus? Atėjus dienai gi prigulinezio apsirokavimo, kal tinikai pakoroti, o drauge su anais ir nekaltiems gerai kliuvo.

Taip be giestant ir visaip bekalbant, prisiartino 30-ta diena Liepos mėnesio, kurioje vadryiai sujudimo užsimanė atlikti paminklą *suviennyjimo Lietuvos su Lenkija*, dėl to Kaune į szv. Petro bažnyčią, susirinko daugybė miestiskų ir kaimiskų gyventojų, kurie paėmę kryžių, papartį ir alto- raiczius, privertė kunigą augustijoną, regis Stenczaitį, eiti drauge su žmonėmis procesijoje į esanczią užnemunyje bažnyčią Gudlėvo. Kada tas dėjos bažnyčioje Kauno gyventojai, visokios tautos ir tikėjimo išžėjo prisiveizėti procesijai, ir minios kaip debesiu apdengė Nemuno antkran- czius. Per tiltą įtaisytą ant plauksnų reikėjo procesijai pereiti, bet tasai perėjimas per upę buvo negalimas, nės vyresnybė liepė iš vidurio tilto iszimti keletą straipsnių.

Sugaudė varpai visų bažny- czių ir procesija nesuskaito- moje žmonių daugybėje pasi- judino eiti, o kada pryszakys procesijos atsidurė siauroje ulycizioje, kur yra senovės Per- kuno bažnyčia, tai užstojo kelią kazokiai ir besiszvaisty- dami savo baises bizunais neleido tolyn žengti; tada visa einanti gauja pūlusi ant kelių pradėjo giedoti „Szventas Die- ve! Szventas galingas! Szven- tas nesmertelnas! susimylėk ant mūsų!“ Užstojo iszkil- minga regyklė: isz vienos pu- sės galybė ir smarkus ginklai, o isz antros nusizeminimas ir žodžiai maldos. Po nekuri- os valandos nusiraminę kazokai, daleido procesijai toliaus eiti, o tū tarpu jaunūmenė iszokusi į valtį, pastatė ant vietos vi- durį tilto ir minia, giedodama perėjusi per Nemuną, nutrau- kė į Godlėvą. Czia po atlik- tos maldos bažnyčioje, ir

žmoniszko priėmimo sveczių ponų Godlevskių, procesija vakare pagrižo į Kauną. Kur balsai varpų pasveikino grįsz- tanczius. Sustatyta ant uly- czių kariumenė praleido žmo- nes, o tie padėję bažnytinius daigtus patys iszsiskirstė.

Tamlygios procesijos buvo ir kitūse miestūse, tarp kurių Rasiainiūse žmonės be kun- gų ėjo isz bažnyčios prie kry- ziaus misijos.

Taipgi skersnemuniszka- i parapijonai, basi drauge su jaunu kunigu Stankevyczia, keliavo už devynių viorstų į Jurbargą, bet ten klebonas Kervelis anūs nepriėmė, ir kaip musę kandę pagrižo at- gal į Skersnemunį. Ta pas- kutinė per daug maldingą procesija ne tik nepadarė ge- ros įspaudos, bet dar nevienas pasijūkė isz skersnemuniszkių basukų.

Po to atsitikimo valdžia pradėjo grumoti iszsibraju- siems vaikams, sujudimo va- dyriai buvo suimti ir vieni isz jų iszsiūsti į gelmę Maskoli- jos, o kiti isodyti į kalėjimą. Gerai būtų, kad tie veikalai tūmi pasibaigtų, bet ne czia buvo galas visatinos nelaimės, nės tolesnės laikas privertė mumis lyg dugno iszlenkti kanczios ir skausmo taurę.

Pradžioje 1863-čių metų su didžiausia baime iszgirdo- me, kad po girias buriai tai- sas insurgentų, prisikėlėlių, rengiancziūsi kariauti su mas- koliais. Szirdis plyszo skaus- mu, žiurint į tą neapžvalgią jaunūmenę, kuri be prigulin- czių ginklų ir kariumeniszko mokslo ėjo į girias ant tikros smerties. Iszmingesni seni žmonės, permatydami visą at- einanczią nelaimę, noris tūs lengvamislijanczius draudė, bet protinga kalba neturėjo nei jokios vertės, nės buvo to- kių žmonių, kurie norėdami isz karszto pecziaus svetimais nagais bulves grobstyti, kurs- tē sublundusius ir pridavinėjo

jiems vilties melagingais įkal- binėjimais: Kad pradėjus karę tūjaus ateis pagelbai prancu- ziszka kariumenė.

Nū 1831 mų metų lyg pas- kutiniam paveikimui prancu- zų vokiečiais kozną pavasari žmonės tauzijo, kad prancuzai užstodami lenkus, kariaus su Maskolija. Dabar ta bepro- tinga kalba isznyko, nės atsi- tikimai karės vokiečių su prancuzais aiszkiai darodė, kad tie paskutinieji nebuvo taip galingais, kaip rodės, ir netik negalėjo, bet dar nemis- lijo (R.) už svetimus sav len- kus kariauti. Ant galo ma- tome, jogei prancuzai nesten- gė nū vokiečių apginti savo tėvynės, o jau ciesorius Napo- leonas tretysis, kuris per daug metų baugino Europą isz- virkszcziais kailiniais, pasiro- dē neturincziū nei vyriszkin- gumo, nei privalumų, reika- lingų valdytojui taip placzios szalies.

Kovo mėnesyje prasidėjo ir per visą vasarą ilginos ne suskaitomi užpūlimai masko- liszkos kariumenės ant insur- gentų slapstancziūsi po Lietu- vos girias; nabagai pasikėlė- liai be tikrų ginklų, maistū ir atilsio, gainiojami buvo nū gi- rios lyg giriai kaip nūžmus žvėriai, o kiek tose nelygiose ir smarkiose kovose iszteriotų žmonių, iszspaustų aszarų ir skaudulingų vaitojimų, o ant galo kiek sudegintų triobų ir isznaikintos gėrybės? Tą gal surokūti vienas Dievas. Pra- zuvo ziedas jaunūmenės, ir daugybė giminių apsidengė želava.

Apsaugok Dieve, sulaukti tokio baises laiko, nei vienas isz kaimiskų gyventojų nebu- vo užtikrijtas nei savo turtūse, nei gyvybėje. Insurgentai į- puldami į dvarus ir kaimus imdavo maistą, o dasizfnojus apie tai maskoliszkoji kariu- menė ateidavo plakdavo gas- padorius ir iszgabendavo į ka- lėjimą. Kam czia galėjei į-

tikti? insurgentai grumodavo kartuvėmis, o kazokai dūdavo bizunų ir veždavo į kalėjimą.

Pradžioje Liepos mėnesio, Vilniaus gubernatorius Muravjovas paliepė suimti į kalėjimą mažne visus pažymesnius gyventojus ir suvežti į miestus. Puikieji gi vežimai ir arkliai, kuriais tie žmonės buvo atgabenti, o drauge parvartyti galvijai ir parvežti visoki daigtai, pardūti buvo ant turgviečių. Namai paprasto kalėjimo netalpino suvežti kalinių, dėlto grudo anūs į aprinktus miestuose namus, o prie vartų kožno tokio kalėjimo davėsi matyti liudnos regyklės, stovinczių ir verkenčių burių moterisčių, kurios malonėdamos pridūti savo vaikams, vyrams ir broliams, maistą arba kokį reikalingą daigtą, smarkiais sargais buvo niekinamos ir stumdamos.

Rėdybų ir pavietų miestuose įtaisytos buvo kariumeniškos teisdarystės, kurios mažą dalį kaltininkų nusprendavo ant smerties, o kitus ant išsiuntimo į tolymą Maskoliją ir Siberiją. Du sykiu ant nedėlios galima buvo matyti ilgas eilias vežimų, gabiananczių į svetimą šalį, vyrus ir moteris su mažais vaikais.

Vienkart pastatyti tulose vietose kariumenės atskiriai, prie kurios pridūti buvo buriai taip vadinamų „strelczių“, szovėjų, iszrinktų isz tarpo vietinių valsczionių, kurie turėjo gaudyti pakaltintus; teirautis apie slapstancziūsius insurgentus ir vesti ant anų kariumenę. Ne czia vieta apsakineti visas baisybes tos nelaimingos gadynės, dėlto palikęs uždangoje nesuskaitomus atsitikimus, negaliu užtylėti apie darbavimąsi minėtų strelczių ir prisiplakusių prie jų nekurių blogų žmonių. Visi padori žmonės, mylėtojai pono Dievo ir artymo, nelaimėje 1863-czių metų, užsilikę ramiai ir ne tik nei vienam

nedarė blogo, bet dar gelbėjo artymą. Kada taip elgės žmonės gero noro, tai tūm tarpu visi iszgamos mūsų draugijos, kurių szirdyje jau iszdziuvo jausmai dorybės, pradėjo visokiais pabuklais skriausti ir žudyti savo viengenczius ir brolius. Ne kuriūs veikalus tų piktadėjų, noris mažame pavidale, pasistengsiu parodyti.

Isz kaimiszkų „strelczių“, szovėjų, vieni buvo dievobaimingais ir nedarydami blogo artymui, pildė tik savo prigulėjimą, o kiti, iszsižadėję visų jausmų žmogystės, elgės kaip žvėrys, plėszė svetimą naudą, ir žudė nekaltus žmones, o ne vienas isz tų bedievių nedrovėjos pralieti brolišzką kraują.

Raseinių paviete vienam karaliskam valscziuje buvo žmogus, vadinamas Gerulis, kuris isz pavasario prisiplakęs prie maskoliszkų kareivių jodinėjo su jais po dvarus, kaimus viensėdzius ir girias, o tą savo kariumenišzką amatą pradėjo Gerulis užmuszimu vieno dailaus jaunikaiczio, kurį užtikęs girioje netik nuszoė, bet dar pasinaudojo krūvinais jo apvalkais. Tas baisus darbas Gerulio aiszkiai parodė nedorumą jo pobudžio. Tū tarpu ant nelaimės aplinkinių gyventojų vienas isz kariumeniszkų virszinjkų pakėlė Gerulį į valscziaus starszinus, tada piktadėjas priskyres sav lygius sargą karaliskos girios Palkiną, kliuczvaitį Kilskj, ir visą gaują valstiszkų strelczių pradėjo su anais savotiszkai darbauti.

Tie padukę piktadėjai po visą apygardą jodinėdami po dvarus, viensėdzius ir kaimus, plakė nekaltus žmones, ir viską patinkamą grobstė, o ant ko turėjo kersztą, arba kas jiems pinigų nedavė, tą suriszę atidūdavo kariumeniszkai valdziai, apskūsdami, kad pri-laiko insurgentus ir dūda

aniems maistą, o noris apskūstas neprisipazindavo prie to; bet neiszkildavo koronės, nės starszina nesuprantantiems lietuviszkos kalbos apicieriams prikalbėdavo, kad kaltinjkas prie visko prisipazino.

Tų plėszikų užpūlimai buvo panaszus totorių užpūlimams, nės piktadėjai su nūzmiu riksmu lėkdami raiti, apsiausdavo gyvenimą, kuriame nieko nepasilikdavo: dūna, mėsa, miltai, suriai, sviestas, viskas buvo jiems reikalinga, galiaus tie skieriai nepraleisdavo daržovės ir sodnų. Negana to, atsirado toki nedoriejie, kurie įpatingai dėl padarymo skriausmo pjaustė szikszninius pakinklus ir apmusztus sziksznomis vežimus. O prieg tam imdavo isz dvarų javus, arklius, galvijus, vežimus ir visokius daigtus, katrūs plėszikų vadyriai pardavinėjo žydams.

Vienas girios sargas, už tą, kad pas jį lankėsi insurgentai, buvo skaudziai suplaktas ir drauge su savo paczia ir mažais vaikais, o taipgi paskutine karve nugabentas Raseinius. Ten vyrą nusiuntė į kalėjimą, o jojo pati su vaikeliais stovėdama ant ulyczios ties namais kariumeniszko virszinjko, apsikabinus kaklą vienotinės savo karvutės drauge su vaikais graudziai verkė. Ką patėmijęs virszinjkas atsiliepė.

— Motin! veskis savo karvę ir grįzk namo!

— Neturiu kur grįzti, jau nėra mano namelių — isztarė verkėdama moteriszkė.

— O kur dingto tavo namai? užklausė pulkovedis.

— Kliuczvaitis Kilskis uždegė namus, ir liepsna viską prarėjo — skaudulingai atsakė moteriszkė.

Iszgirdęs tą pulkavedis, noris skaudziai barė kliuczvaitį, vienok paliko jį be koronės, ir baisus skriausmas, szaukentis atkersztavimo pono Dievo atliko neatpildytas.

Visi smarkus piktadėjai, Gerulis, Palkinas ir Kilskis, neilgai džiaugės savo iszplėszais, nės visus tūs žmones smertis suvalė. Ant galo pasakysiu apie pinigus Gerulio, kuris į desėtką tukstanczių rublių buvo surinkes. Po perėjimo sumisziimo, kada Gerulis visų paniekėtas ir atstatytas nū starszinystės, paslėpęs savo skarbą valkiojos vyžūtas ir apdriskęs, tada vyresnybė paniekinus senovės bumaszkas, liepė anas ant naujų atmainyti. Pati jau mirusio Gerulio bijodama parodyti pinigus, praleido laiką atmainos, ir czuela skrynutė bumaszku neturinczių nei jokios vertės, veltu pražuvo.

(Dar neviskas).

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje

— *Wananie Pa.* Nekas naujienos pas mus. Nū pradžią metų buvom mislyję, kad szimet daugiau padarysime, kaip kad pereitą metų. Sutvėrėme naują Keistuczio vardo draugystę, padarėme massmeetingą, ant kurio buvo ir isz toliau prakilnesni lietuviai ir dagi sumetėme aukos kelio liką dolerių ant broszurų iszdavimo. Tikėjomėsi, kad jau galėsime susilyginti su kitų miestų lietuviais, bet kur tav: prasliuko keli mėnesiai ir Keistuczio draugystę su inirtimu suardė tuli tautiszki iszgamos. Szįadien ta draugystė jau nebegali buti pagelbos. Pasirupinsime isz jos sutverti bent „Susiv.“ kūpą.

Sunku pas mus yra kovoti keletai lietuvių priesz kelis deszimtis, kurie neturi apie lietuvisztę jokio supratimo, jokio prie jos prisirizimo, bet tuno sav ir rudyja, kartas nū karto lyzteleję lenkiszkumo arba įgavę taradaikiszkos dvasios. Butų mums labai iszganinga padaryti czia agitaciją, susirinkimus, mažu tokiu budu užsidegtų nevienam nors

kibirksztelę tėvynės meilės.

Biedni mes, kad įgysime tokią supratimą, kaip kada sve-timtaucziai!

Wanamietis.

— *Spring Valley Ill.* Musų ir aplinkiniūse miestuose jau trecias mėnū kaip svietas nedirba, straikai, ir nežinia, kada ateis su darbais velykos, ba jau nusibodo amerikiszka gavenia.

Sztai kas atsitiko pas mus šiame mėnesyje. Žmonės (sykiu ir lietuviai) nedalaidami isz piktumo, kad kompanija nedūda dirbti, o kitiems ir dūnos pritruko, susitarė visi vienu balsu eiti ir iszlaužti kompanijos sztorą. Ką ir padarė. Suėję keliolika szimtu žmonių, iszdauzė langus, iszvertė duris ir sulindo į sztorą per kur kam kliuvus. Policija nieko nesakė, nės bijojo gauti per kailį. Dailu buvo prisiziurėti, kaip tie darbinikai darbavos po tą krautuvę: pūlė, stumdės, griebė, plėszė, kas kam patiko ir papūlė ir, nesžesi sav į namus. Viso labo iszplėszė isz tos krautuvės visokių dalykų į \$5.000 vertės. Ant rytojaus (7 d. Liep.) susitarė tie patys žmonės, nuėjo į miestelį Laid ir taipgi iszplėszė kompanijos sztorą. Bet tenai nevisai laimingai pasivedė, nės du lietuviai tapo suzeisti, vienam su kulka koja perszovė, o antras, nū antro gyvenimo krisdamas, nusilauzė koja. Sztornikai ir buczieriai (mėsinikai), matydami tokį maisztą, nusigando, bijodami, kad ir ant jų savasczių neužpultų. Vienas mėsinikas atidavė pagaliaus darbinikams visą mėsa, kad tik jam nieko nedarytų. Bet darbinikai tik kompanijų sztorus plėszė. Po tų plėszimų minios žmonių, nuėję pas dypą, buvo pradėję langus vagonų, dypo daužyti ir geležinkelį ardyti, bet atvykus kariūnėnei, apsimalszino ir da-

bar viskas pas mus tyku.

Tai vis darė žmonės antkerszto kompanijoms. Kas buvo padūta N 27 „Vien.“ apie pesztynes, viskas gerai, už užmuszimą iszgdėytojo minėtos moteriszkes nieko niekam nebus.

A. Sad.

— *Hazleton, Pa.* Hazletone priesz keliolika (?R.) metų susitarė keliolika vyrų emė darbūti dėl nuvargintos tėvynės. Tūjaus atrado szalinikų ir, nors tada czia mažas skaitlius lietuvių buvo, bet jie visados pasirodė tvirtais tėvynės darbūse. Dabartės, kada keturis sykius daugiau lietuvių atsirado, Hazletonas, isz priezasties įvairių trukdymų ir painių nū iszgamų puses, taip susilpnėjo, kad žmogus turi tikt pecziais patraukti ir nežinai ką sakyti. Jeigu paklausi tulo lietuvio, kas do priezastis to liudno Hazletono padėjimo, tai iszgirsi atsakymą, kad darbai kalti. Darbai esą menki, žmonės negalią nieko uždirbti, o per tai viskas taip liudniai stovią. Bet asz visai kitaip suprantu. Teisybė, darbai czionai nėra pagirtini, apart mainų, kitokių pabriku nėra, o ir pacziose mainose mokestis mažesnė, kaip po kitom kompanijom. Mainieris czion gauna \$11,85 ant nedėlios, lėberis-gi nū \$8 iki \$10,20. Darbo pas mus retai kada pritrūksta. Ir szjmet, kada beveik visur buvo darbo badas, pas mus galima buvo netikt ant dūnos kasnio uždirbti, bet ir ant alaus stiklo.

Pas mus netikt, kad nesimazina darbai, bet dar vis didinas. O jis dabar per tris mylias nū Hazletono jau trys metai kaip darbūjas, apie atidarymą didelių mainų, kurios buvo priejusios vandens per dvyliką metų, ir sako, kad szjmet Ruggjuczio mėnesyje bus viskas pabaigta ir prasidės

anglių kasimas, prie ko galės gauti keliolika szimtu darbinikų darbo. Tokiu budu ir musų lietuvių skaitlius dar labiau pasididins. Bet jei ir tie szviežikai tokiais taps, kaip kad mes dabar esame, nedaug Lietuva galės pasidziaugti, nės priezodis sako prie ko pristosi, toks pats pastosi — kas isz to daugumo, kad nėra vienybės ir tėvynės meilės, o to niekados neturėsi-me, neįgavę, apszvietimo. Apszvietimo mums reikia. Apszvietimą galime mes semti isz lietuviszkų knygų ir laikraszczių. Bet ant nelaimės, yra lietuviszkos knygos ir laikraszcziai, kurie netikt, kad neapszviečia žmogų, bet dar užmusza jį ant visados dėl apszvietimo.

Nevieną asz pats girdėjau, kuris prisiskaitęs „taradaikų“ ir „tukstantis ir viena naktis“, meta jas į szalį ir nehenori žiurėti ir ant visų lietuviszkų rasztų, sakydamas, kad visi lietuviszki rasztai niekam netikę, nės raszą vien pliovones ir apie paleistuvų ir paleistuvų darbus.

Reikia mums broliai, skaitant rasztus ir laikraszczius, žiurėti prie ko jie mus gali nuvesti ar prie szviesybės ir doro gyvenimo ar prie tamsybės ir isztvirkimo.

Žaltitis.

Atsargiai kavalieriai!

Vienas vaikas isz Scrantono pranesza mums szitoki atsitikimą. Tulas kavalieris pargrįzo į Lietuvą atsilankyti ir tenai moters pajieszkoti. Rado mergina, kuri prizadėjo buti jo pati ir vaziūti sykiu į Ameriką. Szis ją, papūszęs ir užmokėjęs už kelią, atsivezė į Scranton'ą ir apsigyveno pas tula lietuvį. Buvo sutarę tūjaus szliuba imti. Tūm tarpu mergina, susineszus su kitu kavalieriu, netikt atsakė savo pirmamjam kavalieriui, bet su savo antru jaunikiu iszvarė

ir iszmuszė jį isz namų. Tokiu budu nelaimingas vaikas netikt nustojo merginos, ir nemažai pinigų ant jos padėtų, bet dar tapo iszjūktas ir paniekintas.

Paskui ta mergina nei su antru savo kavalieriu nesutūkė, bet pradėjo daužytis su daugeliu.

Gražus pasiūlgimas lietu-vaitės, nēr ko sakyti.

Jau laikas!

Perbėgant czionyksztį lietu-vystės stovį, randi daug dalykų, kuriūs jau laikas butų atlikti. Bet tuli sako, kad tai dar peranksti, o tai per sunku.

Reikalingiausiai yra turėti lietuviszkus knygynus kiekviename mieste ir miestelyje, kam randasi nors keletas desėtkų lietuvių. Daug vietų yra apgyventų per lietuvius, o knygynų visai mažai turime, nės vos trijūse *) miestuose, beje: Plymouth, Shenando-ryje ir Chicagoje, taipgi yra rengiamas ir Spring Valley Ill. Uždėjimui knygynų kenkia ir knygų brangumas. Apie knygyno naudą nereik man aiszkinti, nės tai supranta gana gerai kiekvienas gerai mislijantis lietuvis. Bet kaip tūs knygynus įtaisyti? Pagal mano nūmonę iszrodo, kad nepersunku yra uždėti ir užlaikyti knygyną tenai, kur randasi nors viena lietuviszka draugystė, o ką jau besakyti, kur yra ke- lios. Draugystės sudėtų po keletą dolerių ir jau turėtų savo miestė lietuviszką knygyną. Musų literatura dar neturtinga ir visų neseniai iszėjusių knygų galima nupirkti už 100 dol. po vieną egzempliorų. Musų draugystės, sekdamos kitas tautas, stengiasi isz paskutinės turėti paparczius (karunas) ir kitus draugystės zenklus ir užmoka už jūs kartais labai brangiai, nės keturis, penkis, ir daugiau,

*) Ir Forest City Pa. yra uždėtas mažas knygynelis R.

szimtus dolerių. Ant rublių skaitant, užmokame kaip kada tukstantį (1000) rublių už vieną karuną. Pagal mano nuomonę tai jau nepraktiškai, nes toki paparciai arba karunos yra vartojamos per metą, per du vieną sykį, o daugiau trandyja šėpose sudėtos, neatneszdamos jokios naudos. Daugumas draugysčių turi po keletą szimtų dolerių bankūse. Tai čia tikt gero noro reikia, o draugystės nenubiednės, įsteigdamos knygynus ir tam panaszius dalykus. Toki paparciai nesutrandys per szimtus metų ir užsitarnaus į knygas užrašyti. Tverti tam tikras dėl uždejimo knygynų draugystės irgi nelabai užsi-moka, nes vieną, tokios draugystės yra sunkoku sutaisyti, antrą, isz tokių draugysčių knygynų dykai galėtų naudotis tikt patys draugystės šanarai, o kiti visi turėtų mokėti, ko mūsų broliai nelabai nori. Dar lengvesnis szioks budas dėl įvykdinimo knygyno, beje: lietuviai gali padūti praszymą savo miesto vyriausybei, reikalaudami, kad miesto knygynūse *) rastusi ir lietuviszkos knygos. Tokiu budu lietuviai gautų visokių lietuviszkų knygų pasiskaityti, nepaneszdami jokių kasztų isz savo pusės. Szj mano rasztelį palieku kritikai iszmingū vyrų. Bet uzdėti knygynus jau nėra per anksti.

Chicagietis.

ATSISZAUKIMAS in Lietuvius ir Lietuvos.

Mieli broliai ir seserys, jeigu kas zinote kiek nors lietuviszkų priezodžių, mislių ir patarlių, tai meldziame prisunsti jas ant žemiaus padėto adreso. Nemažai jau yra jų surinktų, o kad dar susirinks, tai iszsidūsime knigeles.

O taipgi meldziame pri-

*) Bet rodos, kad miestavi knygynai tiktai dideliūse miestūse randa-
bi. R.

siunsti visokias lietuviszkas dainas, pasakas ir jūkus, kas ir gi bus su naudota ir atspaudinta.

Už prisiuntimą, atspaudinus gaus knigele, jeigu adresas bus zinomas.

Viską meldziame siunsti ant szito adreso:

Antanas Jocis 954-33str.

Chicago Ill.

(Isz „Lietuvos“)

Didele Lietuviszka EKSKURSIJA!

Plymouth'o parapijonai nutarė padaryti 23 d. Liepos (July) ant parapijos naudos didelei puikia ekskursija į Hanover Park, gulintį tarp Wilkes-Barres ir Nanticoko. Vieta yra labai graži ir linksma dėl įvairios mencės pasibovyjimo: tenai bus, apart puikios muzykės, kuri režsz įsireizus lietuviszkus szokius, dar tokios zobovos kad, sako, vyrai ir merginos raiti ir važiuoti lėksia ratu aplink kaip viesula, o taipgi važiuoti susėdę po porą į puikius važelius galėsia trankyti per augstus kalnus taip augsztai, kad net debesius, o pagaliaus ir paczia saulę su menuliu dasieksia. O ant galo kas ten gal ir iszpasakoti tūs visus pasilinksminimus. Atvykite patys broliai ir seserys, o savo akymis ir szirdžia paragausite, kas ten per do linksmybė bus!

Tikt neužmirszkite, kad tai bus 23 d. Liepos [July], panedelyje. Įszj parką tą dieną duks isz visų pusių perkunijos karai, žaibus mētindami, todėlgi bus galima į ten nuvažiuoti ir atgal pargrįžti.

Prasidės nū 9-nių ryto ir tęsis iki velam vakarui.

Pajieszkojimai.

Jeigu kas žino, kur buna Motiejus Vilbikėvyčia, kuris priesz 25 metus iszkeliavo isz Lietuvos, isz kaimo Meistiszkes, Pilviszkų gmino, Staropolies pavieto, Suvalkų guber. Pirmiausiai gyvenę 3 metus Prusūse ir vadinosi Jūzas Stankevyčius. Potam nusidavė į Angliją ir zinia apie jį dingo. Jis turi metų apie 47. Jo pajieszko tikra jo sesū Ona Vilbikėvyčiūtė. Praszoine zinia dūti apie jį ant szio adreso.

Miss Anne Vilbikėvyčiūtė care of Mr. Joseph Cziževski Mahanoy Plane SchuylkillCo, Pa, North America.

(31)

LIETUVOS ISTORIJA.

Kryzeiviai krupaudami atmonos nū Lietuvių liepė naują pilę Rein ir Bartenburg įkurti ir stipriai aptverti, idant tūmi savo krasztą nū antpūliū Lietuvių ir Žemaiczių savę užklėstu nū Galindijos girių. Tie dvi pili bestrunyjant, vos buvo marczelga su tulais kamendotais isztraukę į apygardas Alytos ir Merkių (Merkine-lenk. Merecz), Trakių linkon, kad atėjo zinia Albertą Austrijos kuningaiksztį atėjus su meldzionimis kryzeiviams į talką, kurį mistras su dide gūda ir žmonysta priėmęs, didę gėrynę jiems pakėlė Karaliaucziuje. Pergėrę tenai keles dienas, traukė su dide stipria kariauna per Istenburgą į Žemaiczius; tūjau Szeszupę keturiais tiltais perėjo. Atėję pas Nemuną, rado 610 valczių, pateiktų dėl persikelimmo. Niekados taip didė kariauna nebuvo traukusi į Žemaiczius, kaip szilūmi zygiu; darin negalėjo iszsigauti per krumus (raistas), lužas ir tankmes girių, per kurias keli tukstancziai svieto turėjo pirmu eidami naują kelią skinti ir ertinti (platinti). Įėjusi kariauna į Žemaiczius anstiko artymūse kaimūse vesele, į kurią svietas, nevildamosi taip staigaus neprieteliaus, buvo susirinkę linksmintiesi. Kryzeiviai tūjau sveczius ir namiszkius, senus ir jaunus, vyriszkus ir moteriszkas iszpjovė ir namus sudegino, bei tolesniai eidami tą patį darė: kas buvo degas degino, kas kertamas kirto, visą svieta zudydami, pasalu antgultą ir daugiausiai neginklūtą. Antrą dieną pasiskeidziusi kariauna kryzeivių į virtynes, siaubė visomis pusėmis, degindama ir kirsdama be skyriaus lyties ir amziaus. Vienok pagrisus tomis dienos terionėmis ir dergimais, naktį ilsėdami abaze timsojo; tūm tarpū Žemaicziai, susitraukę nū artymųjų pavieczyų į vieną kėsūtę, naktovidu puldami į abazą meldzionių, baises pjutes darė ir savo imtinus liūsave, patys vėl smunkioje kėsūtėje slapstydami. Trecziają dieną atėjo kryzeiviai pas Raseinius ir tenai isztiko su Žemaicziais į didei kruviną muszą, kurioje nukavo Žemaiczių karvedį ir pergale apturėjo, kuria meldzionys džiaugdamiesi, pakėlė tenai sav gėrynę; bet paskui neagalėjo nei vieną netikėlį sutikti, kurie vengdami daugybę ir smarkybę neprietelių iszsislapstė giriose ir versmėse; ant galo nuteriojus Eirogalos pavietę ir, 8 dienas užtrukus netikėlių kraszte, pradėjo lytus, darganos, vėtros ir kruszos meldzionis į Parusnį kumpinti, kuriems jojant iszmirkusiajz keliais per pelkes ir versmes žirgai lig papūvių smuko giriose tarp Nemūno ir Pragaro upių, svietas ir gyvuliai duvargo, badu stipo ir dvėsė; vandeniū grįžtant audros mažnė sukulė, daugybės meldzionių ir kryzeivių nebregėjo daugiesniai Karaliaucziaus.

Kad taip nū tos pusės kryzeiviai vertė į tyrus Žemaiczius, tūm pacziu laiku nū antros pusės kalavijonų mistras Elz, padaręs sandaras su Pleskavionimis, dergė su visa kariauna vėl Žemaiczius ir tenai 8 pavietes į akmenį ir vandenį apvertė, kuriose, sako, nei vieno triobėsio nebliko. Vienok nestengdami Žemaicziai, aiskioje muszoje raminti siaubianczių Vokieczių, atmenyjo jiems tas nelaimas pasalu tokia dingste: Toje girioje, per kurią turėjo Vokiecziai traukti, Žemaicziai vienur papjaustė medzius, kitur iszkasę galias dūbes apdengė velėnomis ir smiltimis apipylė it tenai vieszkelis butu esąs, kurio szalyse tarp krumų užslėpė savo rirtus karievių pulkus. Lig įėjo meldzionys į giria, lig visudidelieje medziai emė virsti ant gelzėtos Vokieczių eilios, kurie norė-

dami skriesti (bėgti) nauju vieszkeliu, visi į dūbes sukrito; tūm tarpu gulo Žemaicziai isz krumų ant nusiminių, kurie tenai daugiaus ne 10,000 dūbėse sutratino savo rėdientomis bruklėmis. Vokiečiai paskui per apmaudą už tą apgavimą Žemaiczius rakaliais, tai yra razbaininkais vadino, jog jūs ne laukūse ir aiskioje muszoje, bet užkampyje pasalu užlenkė nugalavo. Pasaka yra Žemaicziūse, jog vokiečiai buk supykę nū to laiko tebetarvoja dar Žemaiczius tūmi žodziu.

Bet tą pergalės džiaugsmą staigi notis užrustino: Olgerdas, d. Lietuvos kuningaiktis, nuvargęs ukės zygiais ir karėse prazilęs, nebstengdamas karszatėje ukę bavilkti lig savo gyvai galvai pakėlė karszincziumi pagal ukės įstatymus visu mažąjį savo sunų Jaugailių, pats atsitraukė butinai nū rykės valdzios ir netrukus gyvenimą atvangoje su szia pasaule persiskyrė, palikdamas savo tautą, garbinamą visutolymūse krasztūse, praplatintą nū Žemaiczių lig Jūdajai jurai, nū upės Dono lig upių Donajaus ir Bugo, visudidžiausią ir galingiausią visoje sziaurėje ukę, nūgasczią ir baisią nevien savo susiedams, bet ir visutolymesnioms tautoms. Olgerdas galėjo isz savo rykės 40,000 paczių szarvūtųjų vyrų į rindą statyti karen: jo amziuje buvo gūda (unaru. perr.) Lietuviu ar Žemaicziu vadintiesi. Veltu nor szia dien tūli neprieteliai Lietuvos ir Žemaiczių kaip įmanu jų garbę ir galybę tūse amziūse mažinti, rodydami Lietuvius visūmet niekais buvusius, nės veltu stirvelėja, nesa jų darbai patys tų laikų iki sziai dienai užtvėrę (užsilaike perr.) stygavoja jų galybę ir garbę: kaipogi vieszpatija Olgerdo ir Keistuczio tesesi, kaip sakiau, nū Žemaiczių jūros lig Jūdajos, nū Dono lig Dunajaus ir Bugo, kurį krasztą paskui dar Lietuviai daugiaus ne kaip 400 metų valdė ir tūm kartu tepradėjo ta vieszpatija gaiszti, kada Lenkai ėmė pacziais Lietuviais rėdyti. Antras davadas Lietuvių ir Žemaiczių galybės, jog visi tie krasztai, kuriais Olgerdas rėdė, iki sziai dienai Lietuvos įstatymais tebsirėda, tai yra Severija, Krivicziai arba Baltieji Gudai, Jūdieji Gudai, Volinija, Pādalija ir Paletija. Tretytis davadas Lietuvos galybės yra, jog visūse tūse krasztūse yra randami zemlionys arba vycziai gyventojai, kaip ir Žemaicziūse bei Lietuvoje; pacziame Parusnyje dar ilgą laiką nū vokiečių laikomi, kurie nei kokią mokesnę nemokėjo, nės karei kilus savo nauda turėjo į karę traukti, kad tūm tarpu Vokiečiai, įsinamavę į pa-Isli ir Padaugavį, daugiaus ne per 300 m. tūjtimpos kariaudami su talka visos Europos, vos tarp Islos ir Nemuno Žemaiczių paszali užėmė ir padaugavyje užsiturėjo.

Olgerdas mirdams paliko nū dviejų paczių 12 sunų: nū pirmosios, Ulijonės, kuningaiktaitės Vitebsko: Igautą, Palacko urėdą, Narmontą Bielsko urėdą, Szedvydį Ostrago urėdą, Lengveną Valinijos, Vasilių Czernikavo, Oleką Kijavo urėdą. Nū antrosios paczios, Marės kuningaiktaitės Tvero, paliko sunus: Karebutą, Skirgailių, Karigailių, Svetigailių arba Svetregailių, Mingailių ir Jaugailių, kursai kaipo visu mažiausias jo karszincziumi buvo pakeltas; nū kurių paeina szios dienos kuningaiktis: Galicinai, Kurakinai, Sanguzkos, Liubomirskiai, Koreckiai, Kozielskiai, Jablonauckai, Zbaraskiai, Kovanskiai, Trubėckiai, Koveliskiai, Koszirskiai ir didė daugybė kitų jomylistų, kurie to titulo nedėvi: vienu žodziu szios dienos pirmoji didūmenė Lenkų ir Gudų arba Maskolijų yra Lietuvių kilties.

Olgerdas teisingai gal vadintiesi pirmūju Lietuvos kar-

vedžiu ir visugudrūju jos rėdytoju: kaipogi ukėje visuteisingūju, o karėje visunarsiūju buvo, niekūmet pergale nedidzia-vosi, neigi nūkirtyje nusiminė: įsakymus savo tėvo, kaipo iszmintingas sunus, sekė, gyvendamas vienybėje su savo broliu Keistucziu, savo tėvų tikybos neapleido, pats pagonu budamas, krikszczionis taupė ir glemžė, strundydamas jiems bazy-nyczias Vilniujė ir Vitebske, nevien nū kryzeivių ir Maskolijų, bet nū paczių Lenkų ir Tautorių nepergaliamas, elgėsi tarp kitų mandagiai, taikiai ir trusiai, negėrė nei vyno, nei stipraus medaus ir nekentė iszkilmingų gėrynių ir iszeigų; kada kiti uliavosi gėrynėse, jis tėvunų teiravosi ir pats rymo-jo kaip ukę pastiprinti ir palaiminti. (38) Palaidojo Olgerdą pagal seną dabą, kaipogi apdarytą szarvūse pakėlė ant malkų, tenaigi kardą, ragotinę, vilyczias, seidoką prie jo padėję su jo žirgu ir visutikemūju tarnu, su sakalais, pėdsakais, degino ir szitaip stovėdami giedojo jo veikalus, nagus meszkų ar luszų į ugnį mėcziodami, idant nabasztkas turētu su kūmi į dangų rūptėsi per kokį tenai didei augsztą ir krausziūtą kalną, ant galo supylė jo pelenus į akmens indą, augsztu kalnu apipylė, kame tiejie jo kapai but esą, nėra dar zinoma.

XXXII.

Jaugalius didysis Lietuvos kuningaiktis.

Palaidojo Olgerdą, suėję Lietuviai ir Žemaicziai į sueimą į Vilnių, pagal linkėjimą nabasztko pakėlė Jaugalių didžiu Lietuvos kuningaiktis: pats Keistutis jų didei iszpažino jį už visuvyriausį valdimierą visos tautos, o pats turėdamas sav už buveinę Trakių pilę, valdė Žemaiczius, Latvėzjus arba Paletiją ir vieną dalį Pādalijų. Czia reik minėti, jog Lietuvos tautai nū visuseniausiu laikų visūmet buvo du didžiu kuningaiktis: viens Žemaicziūse su Žuvėdais ir Vokiecziais karevo, kitas kalne su Gudais, darin visūmet yra minavojamu du didžiūju kuningaiktis, tai yra Žemaiczių ir Lietuvos. Paskiaus kalno kuningaiktis lygiai su Žemaiczių atgavę apent nū Gudų Jūdgirenus ir Kriviczjus bei kitus Gudus, noris patys pagonys, valdė krikszczionimis Gudais; Žemaiczių kuningaiktis rėdė netikėliais ir jiems artymais kalba, budu ir apsiėjimais. Taip ir dabar Keistutis valdė Žemaiczius, Jaeviegus arba Lietuczjus, Žemgalius, Grado, Sudajaus ir Pādalijų dalį. Jaugalius Vilnių, Kriviczjus, jūdūsus Gudus, Voliniją ir Severiją bei antrą dalį Pādalijų rėdė, kuyiūdu taip buvo iszsidaliję vyresnybę, kaip ir pirma su broliu savo Olgerdu rėdyti Lietuvos ukę. Nės jog daugėsiausiai Lietuvoje buvo krikszczionių nekaip netikėlių, darin Jaugalius rodėsi vyresniūju esąs, noris ir Keistutis savo dalyke lygiai jam valdžią turėjo; Keistutis isz savo dalies karszincziumi taip pat pagal ukės dabą savo visu mažąjį sunų Vytautą pakėlė, kurio kiti broliai kaipo vyresniojo turėjo klausyti; vienok tarp abiejų broliszka meilė ir vienybė alviename reikale ar susiejime rodėsi kaip ir pirma tarp brolių; nors pacziudu tarp savęs amziu ir budu didei įvairavo dėl tokios vienybės, vienok Keistutis nieko tokio nedarė, kas tarp judviejų tą vienybę ir bendrybę butų galėję ardyti, kurios jiems dviem jei kūmet, tad dabar didei buvo reikalingos: kaipogi Maskoliai, kryzeiviai, kalavijonys it szunys nurnėjo, tykodami pragumo, Lietuvos tautą plėszyti; darin tokiems paojams besiskelbent, toki vienybė ir namų pataika dvigubai rodėsi reikalinga.

(Toliaus bus.)

Wilkes-Barre, Pa.
13 d. Liepos, 8

adyną vakare pasimirė, amžina atilsį, Magdė Bakevyczitė, žmona Jūzo Martinkaicio, su kuriūmi gyvena meilėje ir sutikmėje metus ir vienūliką mėnesių. Sirgo sunkia liga, ir nors pats parupino daktarus, tačiau penktoje dienoje nū apsigimo persiskyrė su šia pasaule, aprupinta visais katalikizkos bažnyčios šventais sakramentais. Palaidota ant lietuviškų kapinių Plymouth, Pa.

Užmokėjo už laikraštį.

“VIENYBE LIETUVNIKU”.

G. Vydugiris E. Chicago	\$1,00
A. Mockaitis Wilkes-Barre	„2,00
M. Žitkus Morris	„1,00
J. Morgan Burden	„1,00
J. Martinkaitis Wilkes-Barre	„1,00
J. Janusevyczia	„1,00
K. Staszka East Wareham	„1,00
G. J. Kleek Brookfield	„1,00
T. Zukautskas Baltimore	„2,00
Kun. Simkevyczia Du Bois	„1,00
J. K. Stragoski Ereehold	„2,00
V. Sznapsziis Camden	„1,00
K. Draugialis Minersville	„1,00
S. Abramavyczia Milwaukee	„1,00
J. Orinta Foxcroft	„1,00
J. G. Kolita Bellport	„1,00
G. Guntorius Barre Plains	„2,00
M. K. Jenczaitis Shenandoah	„1,00
J. Kunicki MtCarmel	„1,00
K. Kuizinas Brockton	„1,00
P. Jurgelevyczia Frankfort	„1,00
V. Daimanta Plymouth	„1,00
F. Dragunas Forest City	„2,00

Tėmykite!

Pas manę randasi wizart kaziros dėl visokių sztukų ir grajų darymo; kurias kožnas loszikas [grajocius] prival turėti. Kasztūja tikt 35 ct. Taipat dėl darymo įvairių sztukų, ką kiekvienas trokszta dasižinti ir turėti, dabar pas manę yra navatniausią daigtų dėl darymo įvairių sztukų, kaip antai: kaspinus isz burnos traukti, skrybėlę perdurti su pirsztu ir cziela atidūti, laikrodėlį sutrupinti, supilti į pisztalieta, iszauti ir vėl czielas bus, nėra czia galima visko iszrokūti, kokius dimnus dalykus galima su tais prietaisais iszdarinėti. Tie prietaisai kasztūja be prisiuntimo 40 ct. Prisiųskite už du centu markę, gausite tų sztukų kataliogą.

Adress **JOS MATUTIS**
Bx 117, Brooklyn E. D. N. Y.

Lietuviszkas Daktaras!

Tik ką atvažiavo isz Lietuvos tikrai lietuviszkas didelio mokslo daktaras p. J. M. Stupnickis ir atidarė dabartės savo ofisą Plymouth, Pa., 28 Cherry str. Todėlgi, jei kas isz mūsų brolių arba seserų serga arba apsigrtų, linkiame atsilankyti pas savo tautietį p. Dr. Stupnickį, kuris jums suteiks visokias rodas gražioje lietuviszkoje kalboje. Ofisas jo atidarytas kasdien nū 9 ryto iki 3 popiet.

Kurie norės rodas gauti per laiszkus nū p. Dr. Stupnickio, tegul siunczia gromatas į „Vienybės“ Redakciją.

Knigos

pargabentos isz užmarės:

Istorizkos dvasizkos italpos knigos, Maldų knigos,

Aukso Altorius, arba Szaltinis dangizku skarbu 2.00 iki 3.00.	
Garbe Dievuj ant auksztybės	\$1.50.
Balsas Balandėlis	1.25c., 1.50c. ir 2.00c.
Knigu giesmių arba Kanticzkos	75c.
150 Psalmu Dowido karaliaus ant pavelkelo kanticzkų	75c.
Gyvenimas Viespaties Jezaus Kristaus,	75c.
Istorija seno ir naujo istatymo su abrozėl.	15c.
Istorija seno istatymo	25c.
Gyvenimas Marijos	20c.
Menno Szvenczlausio Marijos Panos	30c.
Sopulė Motynos Dievo	20c.
Evangelijos supunkels aparais	1.00c.
Gyvenimaj Szventuju, ant visų metų kožnos dienos, pirma, antra, treczia ir ketvirta dalis už kožną dalį po	65c.
Gyvenimas szv. Benedikto Labro	10c.
Stebuklai Dievo Szvencz. Sakramente	40c.
<i>Istorizkos knigos svietizkos italpos.</i>	
Istorija Lietuvos	30c.
Trumpa senovės Lietuvij Istorija	10c.
Apilnkrasztis kun. Petravycziaus į Vilniaus džiakonytės kuningus 1870 m.	5c.
Už ką mes lenkams turime buti dėkingi arba nedėkingi, graži knigutė kurioje apraszta visi mūsų prietikiail su lenkais nū pat krikosztu Lietuvos	5c.
Žiponas bėl žiponė	40c.
Žirgas ir vaikas	30c.
Vytautas didis Lietuvos kunigalkasztis	30c.
Aple senovės Lietuvos piliis	10c.
„Auszra“ keturių metų pulkiūse aparais po \$1.25 kniga, visas perkant	4.00c.
<i>Knigos poetizkos.</i>	
Senkans Jurgis	15c.
Vitolioranda, pulkus poematas isz senovės Lietuvij gyvenimo, 2 knigos	1.25c.
Dūnelaiczlo pavasario linkmybės	10c.
Konradas Valenrodas	10c.
Tėvynizkos giesmės	5c.
Jūkaunos dainos	5c.
Naujos dainos	10c.
Birutės dainos	10c.
Tėvynainių giesmės	40c.
Pirmutinis degtinės varytojas pulki komedija	5c.
Ponas ir Mužikai, Drama penkiose permalnose, paraszta Aleksandro Gužuczio,	15c.
<i>Apsykos.</i>	
Palangos Juze, linkami skaitymai	20c.
Kas telysbė tai nemelas pulkios apysakėlės isz Lietuvij gyvenimo	15c.
Pajudjklime vyrat žemę, pulki apysaka paraszta patrijotizkoje dvasėje pagal vengrlezką pono A. isz B. autoriaus knigutės „Kas telysbė tai ne melas	15c.
Pasaka ape Szaltabuzius (jūkinga)	5c.
Žiemos vakaro adynėlė, vokiszkom raidėm	20c.
Mužikėlis	15c.
Valkų knigėlė	15c.

Mokslizski rankvedžiai ir kitokios knigos

Lietuviszka Gramatika paraszta kunigo Mikolo Miežinio	50c.
Abėcėla	30c.
Kniga dėl iszsimokinimo rokundu	25c.
Kniga dėl iszsimokinimo visaszvietinės kalbos	15c.
Aple buvimą Dievo	5c.
Grieszninkas priverstas metavotis	15c.
Pamokalai aple trusą	5c.
Talmudas ir musų žydai	10c.
Szkala su kalba	20c.
Priszauszris	20c.
Kalp igyti pinigus ir turta	20c.
Geritybė	10c.
Genių dėdė, graži pasakutė kur iszrodyta, kaip labai svieta slogna maskolių valdžia	5c.
Trumpa peržvalga lietuvystės darbų Amerikoje 20c., dėl perkupczlų po	10c.
Kalendorius ant 1889 m. 25c. ir ant 1890 m.	10c.
<i>Ivairios dvasizkos knigos,</i>	
Pamokalai ant didziųjų metinų svencų ir d. dziosios nėdėlės,	50c.
Tiesos Zodžai,	35c.
Filiotas arba kelias į maldingą gyvenimą	50c.
Pokilis Szventųjų	15c.
Iszgdūimas metinlu svenczlu labai naudinga knigėlė	10c.
Mokslas Rymo kataliku	40c.
Kas yra griekas?	15c.
Nekaltybė	20c.
Vartai dangaus	15c.
Pekla, arba amžinas pragaras	75c.
Ariolka yra nūdai; su ilustracijomis	30c.
Garsas aple bajybes Dievo sūdo	25c.
Raktas į dangų	15c.
Didžioji nėdėlia	5c.
Kaip Sumenija nuspakajiti	15c.
Vadovas į dangų	40c.
Prisigatavojimas ant smerczio	40c.
Draugija dėl duszių	5c.
Lietuviszkos mizslas	10c.
Visoki Abrozėliai su maldėmis po 5centus.	

KNINGOS EOCNOS SPAUSTUVĖS.

Lietuvos Istorija, nū seniausij gadynių iki Gediminai D. L. K., paraszta 1850 m., Simano Daukanto. Kniga pirma, gaunama už	1.50c.
Budas Senovės Lietuvij Kalėdų ir Zemaiczlų paraszta Simano Daukanto, gaunamas už	1.00.
Istorija Katalikų Bažnyčios,	1.00.
Europos Istorija su žiamlapias	50 ct
Lietuviszkos Dainos isz visur surinktos	300c
Pasakojimas Antano Tretininko paraszė vyak.	
Zemaiczlų Motiejus Valanczlauskas,	25 ct.
Ponas Bartkus, paraszė kun. A. Burba,	20 ct.
Dievaitis, apysaka szios gadynės	1.00 ct.
Apleka Dievo	\$1.00.
Aukso Verszis, labai pulki drama	20 ct.
Bolestawas arba antra dalis Genowefos	30 ct.
Du pulkus apraszymaj aple nedorybą zydo ir piktą augynimą wajku	\$1.00.
Eglė, žalczių karalienė ir Iszgriovimas Kauno pilies 1863 m., du pulkus dramatai paraszti Aleksandro Gužuczio,	25c.
Istorije gražios Katrukos ir jos visoki atsitikimai	10c.
Istorije aple gražą Mageloną, dukterį karaliaus isz Neapolio ir aple Petrą kareivį	40c.
Istorije isz laiko Francuzkos	
„ „ „ valnos Afrikoj“	30c.
Isz po budello kalavijo ir Kajimas, dvi pulkios apysakos, ant lietuvizsko perdėjo V. Stag.	40c.
Istorija Septynių Mokintojų	
„ „ „ ir Lietuvos Sapnas	50c.
Jurgis Miloslawskis	80c.
Juozapas Koniuszewskis, arba kankinimas Untjotų po valdžia maskoliaus	50c.
Konstitucija dėl darbinikų	10c.
Namelis pustelniko	75c.
Nedorybes Rymo Ciesorlu, istorije isz lajko ponawojimo Nerono	80 ct.
Pulkis apraszymaj tikru atsytikimu isz czeu wajnos 1863 metu	40 ct.
Prawadnikas angeleskos kalbos neabdar.	\$1.00
„ „ „ abdarytas	\$1.25.
Pulkis apraszymas aple Lietuvą	\$1.00.
Rinalda Rinaldinas	\$1.50 ct.
Senowes apraszymas aple Duktery	
„ „ „ Filypo Karejwio	50 ct.
Sumyszymas arba bajme tury dydeles akis	
Fykra tejsybe isz Suwalku gubernijos	15 ct.
Szwiesla Dievo	65 ct.
Titkus Persų Karalius,	25 ct.

Užystanawik ant to geraj „ „ „ 50 ct.
Witasir Korynna istorije isz lajko persekiojimo Bažnyčios 8. per Deoklecijana 95 ct.

Lenkizskos kningos maldų pargabentos isz užmarės.

Westchnienie duszy pobožnej, zbiór naboženstw i plečni z przydanem Drogi krzyzowej, Gorzkich żali i psalmów „ „ „ „ 1,50c.
Zioty Oltarz czyli zbiór naboženstw dla chrześcian i katolików „ „ „ „ 1,30 c.
Oltarzyk czyli zbiór naboženstwa dla młodziezy katolickiej „ „ „ „ 70 c.
Wyborek naboženstwa dla młodziezy katolickiej 50 c.
Maty zioty oltarzyk dla pobożnych dzieci katolickich „ „ „ „ 45 cent.

ISTORIJA Katalikų Bažnyčios gaunama yra pas Rev. A. Burba Plymouth Luz. Co. Pa. Box 1053, pas Rev. P. Abromaitį Jordan st. Shenandoah, Pa. kasztūja \$100.

PIRMUTINĖ UŽEIGA
dėl lietuvininkų pas **SILVESTRA PAUKSZTĮ**
Edwardsville, Pa.

Jeigu sziczia atkeliausi,
Tai pas Pauksztį viską gausi.

Arielkų visokių, alaus gardaus, vyno cigary ir t. t.
Ateik broli pamatyti,
Ir to visko pabandyti.

Kas nori gero tavoro gauti ir skanaus gėrymo ragauti, tegu atsilanko pas **Joną Žukaucką**
Plymouth, Pa.

LIETUVISZKAS Saliunas

Jūzo Miliaucko;
Szaltas alus, skanus gėrymai, gardus, cigarai. Smagi vieta dėl uzeigos. Praszau brolius atsilankyti pas manę.
Jūzas Miliauckas,
MAHANAY CITY.